

Naročnina

za državo SHS:

na mesec Din 20

za pol leta 120

za celo leto 240

za inozemstvo:

mesečno Din 30

Sobotna izdaja:

celoletno

v Jugoslaviji Din 40

v inozemstvu 60

SLOVENE

Cene inseratov:

Enostolpna petlinna vrsta
mali oglasi po Din 1⁵⁰ in
Din 2[—], večji oglasi nad
45 mm višine po Din 2⁵⁰;
veliki po Din 3[—] in 4[—];
oglas v uredniškem delu
vrstica po Din 6[—].

Pri večjem naročilu popust:

Izhaja vsak dan izveniški
ponedeljka in dneva po
prazniku ob 4. uri zjutraj.

Pošilna plačana v gotovini.

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici 6/II. Rokopisi
se ne vračajo; nefrankirana pisma se ne spre-
jemajo. Uredniški telefon 50, upravnika 328.

Političen list za slovenski narod.

Uprava je v Kopitarjevi ulici 6. Cekovni račun:
Ljubljana 10.650 in 10.349 (za inserate) Sara-
jevo 7.563, Zagreb 39.011, Praga in Dunaj 24.797.

Boj korupciji.

V strašno močvirje so zagazile po vojni vse države na svetu. Povsod, bodisi v zmagovitih, bodisi v premaganih ali nevtralnih državah so demokracije prišle popolnoma pod oblast organiziranega velebančnega kapitala. V Angliji je do nedavnosti vedril in oblačil Churchill, šef največjega naftnega trasta na svetu, ki je v korist svojih mezopotamskih akcij hotel zaneti vojsko s Turčijo, ki se je komaj preprečila. V Franciji se dober del javnosti bori zoper škodljivi vpliv lotarinškega železopremogovnega koncerna, ki hoče voditi zunanjo in notranjo politiko, in v senatu je vložen predlog, da naj se vsakemu državnemu funkcionarju prepove kakršnakoli funkcija v kakšnem velepodjetniškem koncernu. V Nemčiji se država komaj more ubraniti Stinnesu, da ne bi docela nad njim zavladoval kakor nad svojo kolonijo. Severna Amerika pravkar odmeva od petrolejskega škandala, v katerega so zapleteni malodane vsi člani vladajoče stranke na čelu z glavnim attorneyem, kojega dolžnost je čuvati nad pravico v celi državi, pa se je dal podkupovati od trustov, ki delajo volitve, podkupujejo kandidate, nastavljaajo vse vodilne državnike in uradnike, zato pa dobe koncesije in s pomočjo režima izvršujejo svoje velesleparije na račun ljudstva. Mussolini in Primo de Rivera sta eksponenta gotovih bank. Na Češkoslovaškem se dan za dnem odkriva nova afera, ki kaže zvezo med visokimi upravniki in velepodjetji, ki jim izplačujejo mesto služajnih podkupnin kar fiksne mesečne gaje. Podobno je v vseh državah.

Vendar pa velik del javnosti na ta nesramni pohod korupcije primerno reagira, čustvo sramu je med dobršnim delom prebivalstva še vedno živo in oblastniki sami se tam, kjer demokratizem še ni docela izumrl, vsaj zagovarjajo in, če se ne morejo oprati, odstopijo. Niti režimsko časopisje se ne upa korupcije javno zagovarjati, ako je ne more zakriti, in se uklopi sodbi poštenja, ako je igra korupcionistov izgubljena. Brezsramnost še nikjer ni dosegla tiste točke, da bi organi javnega mnenja in oblastniki sami napade na njihovo poštenje enostavno ignorirali; goljufi se vsaj zagovarjajo in očitke ogorčeno odklanjajo, dokler niso sodno dokazani. In še v vsaki državi je v te zadeve posegla sodna oblast vsaj v trenutku, ko se je javna vest z vso silo zbudila in zahtevala, da poseže v gnilobo zakon.

Kaj pa pri nas? Pri nas imamo režim, ki na račun krvavih zmag ljudstva in njegovega krivičnega trpljenja med vojno državo ropa in izjeda kakor tolpa gosienic, pokrivajoč se s plaščem »državotvornosti«, laskajoč velesrbskim instinktom in izrabljajoč nevednost in brezmoč velikega dela naše države. Gotova družba med in po vojnih dobičkarjev, ki so medtem, ko je ljudstvo sedelo v strelskih jarkih, zapravljali denar zaveznikov v metropolah in kopalnišči antante, se poslužuje prestiža radikalne stranke v preteklosti in pod to zaščito pleni celokupno državo. Sin ministrskega predsednika očito načeluje tej družbi in, zanašajoč se na avtoriteto svojega očeta, brez sramu vrši svoje kupčije na račun države, ne da bi smatral za vredno, da se sploh zagovarja. V ministrstvo se imenujejo njegovi pajdaši, pomagачi in slugi, vlada se sestavlja po njegovih željah in zahtevah, sklepi ministrskega sveta stoji pod njegovo kontrolo in ministri mu morajo parirati, ker so vsi odvisni od njegovega bančnega koncerna, ki jim deli od svojega dobička visoke podkupnine. Vladne, parlamentarne in državne krize se razpletajo po navodilih te veleverziške družbe. Izvesten del časopisja je kupljen od Radejevega trasta in po njegovi komandi meče Slovence in Hrvate med protidržavne elemente, velesleparje same pa proglašajo za »patriotične elemente«, ki čuvajo »narodno in državno edinstvo«. O tem Radeju Pašiću pišejo listi, da ima v rokah vse petrolejske koncesije v naši državi, da pa zanje ni do danes plačal niti flika davka državi. Pogodba z Italijo se je naredila v korist temu vzor-državljanu, ki je imel največji interes na osnutju srbsko-italijanske banke, tega edinega dobičkanosnega

ploda konference z Mussolinijem — dobičkanosnega za žepne porodice. Saj je to priliko izrabila Pašićeva rodbina, ki se je peljala s premierom v Rim, da napravi zase dobre privatne kupčije. To so zvezde vodnice, ki kažejo smer politiki našega režima.

Toda, ako se da še razumeti, da so nesramni ti privatni velešpekulanti — prestopa vendar vse meje javne morale, ako vidimo popolno pomanjkanje sramu pri vodilnih osebah države. Ti ljudje — ministri — sami v radikalnem klubu lučajo drug drugemu v obraz, da so defraudanti, lopovi, varalice, in drugi dan o tem pišejo vsi listi — toda prizadeti se niti ne zganijo, kakor se ne zganijo uš, če jo poliješ s čebrom vode. Bil je minister, ki je prodal velik del državnega paroplovnega materiala sindikatu, kojega član je bil sam, v ogromni lastni profit seveda. Kaj se mu je zgodilo? Nič. Bil je drugi, ki ima več umazanih afer na vesti nego las na glavi. Kaj se mu je zgodilo? Še danes igra važno vlogo pri sestavi ministrskih list in določanju političnega pravca režima. V prometnem resoru je sledil velešpekulantu drug špekulant, ki ga radikali in prečanski demokrati sami javno zmerjajo z defraudantom, ker jim očito dela preveliko konkurenco. Čuli smo tudi o ogromnih umazanijah drugih bivših in še obstoječih ministrov na polju agrarne politike, pri upravi monopolov, v socialnem resoru itd. Toda vse afe se skrivajo s plaščem pozabljenja, oziroma vlastodržci se delajo, kakor da se jih to čisto nič ne tiče in sleparijo mirno dalje.

Razumljivo je, da se ta družba brezvestnih izkoriščevalcev države poslužuje vseh sredstev, da ostane na krmilu, začneši s poizkusom varanja krone pa do varanja javnega mnenja potom podkupljene radikalnega tiska in časopisja demokratiških uskokov v Sloveniji in Hrvatski. Ta koncern korupcionistov bi se seveda tudi diktature ne ustrašil. Zato se skuša najvišjemu mestu v državi predstavljati kot družba »državotvorcev«, vse druge pa oblatiti, da bi se koncernu velešpekulantov dala oblast, vladati državo z bajoneti in batinami. Toda hvalabogu, danes je tudi poštena srbska javnost uvidela, kdo so te pijavke, ti zajedavci na telesu Jugoslavije, ki spadajo na zatožno klop, kakor hitro bo ljudstvo z njimi pomedlo. Ne samo Jugoslavija, ves kulturni svet se bo oddahnil, kadar bo ta družba morala stopiti z vladnih stolcev pred tribunal, kamor edino spada.

RADIČEV DEMENTI.

Zagreb, 2. aprila. (Izv.) V današnjem »Slobodnem Domu« dementira Radić vest, češ, da je dopisnik londonskega lista »Morning Post« izjavil, da ne priznava Jugoslavije. — Dalje naznanja, da bo še enkrat odpotoval v Anglijo, da obišče veliko angleško razstavo, ki bo otvorjena prihodnji mesec, in da se sestane s svojimi političnimi prijatelji.

RAZKOL V HRVATSKI ZAJEDNICI.

Zagreb, 2. aprila. (Izv.) Med hrvatskimi zajedničarji je prišlo do razkola. Večja skupina se zbira okoli lista »Hrvata«. O tej skupini sodijo, da se bodo združili s HRSS. Mala skupina, večinoma osebni prijatelji dr. Dežmana in dr. Šurmina, pa so ostali združeni okoli »Obzora«.

HRVATSKA IN SRBIJANSKA DEMOKRACIJA.

Zagreb, 2. aprila. (Izv.) V današnjem »Slobodnem Domu« objavlja Radić zanimiv članek pod naslovom »Prvo svobodno srečanje hrvatske in srbijanske demokracije«. V tem članku pozdravlja Radić izstop Pribečevića iz demokratske stranke, ker se je tako dogodilo to, kar bi se moralo zgoditi že zdavnaj. Med srbijansko in hrvatsko demokracijo ni danes nobene zapreke več.

ŠVICARSKO POSOJILLO V AMERIKI.

Bern, 2. aprila. (Izv.) Švicarski zvezni svet je sklenil najeti pri tvrdkah Morgan & Co. in National-city-bank v New Yorku posojilo v znesku 30 milijonov dolarjev za dobo 20 let.

Izjalovljene nakane Pašića in Pribečevića.

LJUBA JOVANOVIĆ NA DVORU. — PREKLIC DOPUSTOV RADIKALSKIM POSLANCEM. — KANOSA RADIKALOV V VERIFIKACIJSKEM ODBORU.

Belgrad, 2. aprila. (Izv.) Gotovo je, da sta Pašić in Pribečević nameravala odgoditi parlament za daljšo dobo. Ta namen je popolnoma v skladu s programom vlade. Brez kontrole bi vlada rada izpeljala vse priprave za eventuelne volitve, kjer bi se dispozijski fondi popolnoma izsušili. Da je taka namera obstojala, se jasno vidi iz pisanja vladnih listov, ki so za to delali razpoloženje. Tudi so se danes dopoldne pričeli dopusti posameznih poslancev. Popoldne pa je nastopila sprememba. Vsi že dovoljeni dopusti so bili takoj preklicani. Poslanci, ki so že odpotovali, so bili brzoglavno in preko policijskih oblasti pozvani, da se takoj vrnejo v Belgrad. Ta sprememba je zelo zanimiva, ker je sledila neposredno avdienci Ljube Jovanovića na dvoru. Jovanović je bil na dvoru okrog 12. ure. Govori se, da se je kralj ob tej priliki zelo zanimal za delovanje v verifikacijskem odboru, kjer so se vladni poslanci postavili na stališče, ki je nasprotno pogojem, pod katerimi je Pašić dobil mandat za sestavo vlade. Ta mandat, kakor smo že poročali in kakor so poročali tudi belgradski listi, je bil vezan na takojšnjo verifikacijo Radićevih mandatov in je bil izključno posloven mandat brez kakršnihkoli obljub glede na vodstvo volitev. Sicer pa sploh ne obstajajo volivni poslovniki mandati: Ali je vlada poslovna ali volivna. Pašićeva in Pribečevićeva vlada je samo poslovna vlada in kot taka bi morala v parlamentu pokazati, ali je zmožna, da izvrši svoj program ali ne. S takim mandatom pa se nastop v verifikacijskem odboru in tudi odgoditev skupščinske seje nikakor ne strinja. Zdi se, da Ljuba Jovanović, ki je dal kroni informacije in zagotovila, da se bo tak mandat izvršil, ni pomagalo dejstvo, da je podal demisijo na svoje mesto. Prišlo je do nenadnega preobrata v mišljenju radikalnega kluba. Izdali so povelje, da morajo vsi poslanci v Belgrad. Vladni poslanci so danes v verifikacijskem odboru vzeli tudi povsem obratno stališče od večerajšnjega. Vse to dokazuje, da Pašiću in Pribečeviću ne gre tako gladko, kakor sta si zamislila in gotovo je, da jima bo v najkrajšem času spodrsnilo.

SEJA NARODNE SKUPŠČINE BRŽAS V PONDELJEK. — OPOZICIJI VEČINA ZAGOTOVLJENA.

Belgrad, 2. aprila. (Izv.) Glede sestanka narodne skupščine se misli, da bi se ne mogle vršiti v ponedeljek. Jutri popoldne bodo gotova poročila verifikacijskega odbora, ki se potem oddajo v tisk. Ker morajo biti poročila razdeljena poslancem 48 ur pred sejo, zato je tehnično nemogoče, da bi se skupščinska seja, na kateri se bo razpravljalo o verifikaciji

mandatov, vršila pred ponedeljkom. Na tej seji bo ponovno prišlo do borbe med opozicijo in vlado. Opozicija pa ima že danes zagotovljeno veliko absolutno večino in je torej usoda vlade zapečatená. Mogoče je, da se bo prva seja vršila v petek ali v soboto z dnevnim redom: določitev dnevnega reda prihodnje seje.

DEL RADIKALOV ODOBRVA DEMISIJO LJUBE JOVANOVIĆA.

Belgrad, 2. aprila. (Izv.) Napram vsem vestem režimskih listov, da Ljuba Jovanović ni podal demisije, trdimo, da so naše tozadevne informacije tako glede ostavke kakor glede motivacije točne. Do danes zvečer Ljuba Jovanović svoje demisije še vedno ni preklical. V radikalnem klubu obstoja močna struja, ki to ostavko podpira in sicer iz tega vzroka, da bi ob priliki bližnje krize prišli v poštev kot mandatari krone. Ta struja misli, da ima Ljuba Jovanović kljub strankarskemu nastopu ob priliki krize še vedno dovolj ugleda, da bi radikale lahko izpeljal iz zagate in da bi bil zmožen in primeren človek, da lahko stopi v zvezo in stik z ostalimi strankami. V tem smislu računajo ti radikali na široko koalicijo, ki naj bi se stvorila brez Pašića in Pribečevića ter njunih ljudi. Za to kombinacijo radikali intenzivno delajo in skušajo za njo pridobiti opozicijo.

UZUNOVIĆ SE NI PREVZEL MINISTRSKIH POSLOV.

Belgrad, 2. aprila. (Izv.) Novoimeno vani minister za socialno politiko Nikola Uzunović še vedno ni prevzel svojih poslov niti še ni prišel v radikalni klub. Ker je tako stanje nevzdržljivo, so nekateri ministri zahtevali od Pašića, da stvar razčisti. Dosedaj Pašić ni podvzel še nobenih korakov, ker bi to razčiščenje značilo usodepolen udarec, kajti nezadovoljnost s Pribečevićevimi režimskimi metodami v radikalnem klubu raste.

SPOR PERIĆ-MARKOVIĆ POOSTREN.

Belgrad, 2. aprila. (Izv.) Spor med dr. Ninkom Perićem in dr. Lazo Markovićem se še vedno poostreje. Na pritožbe dr. Ninka Perića je Marković odgovoril sicer z opravičbo, vendar ni mogel ovreči v njej navedenih trditev. Vsled tega se misli, da se bo prav lahko zgodilo, da pride dr. Laza Marković pred parlament kot obtoženeec. Gotovo je, da sedaj kljub odkritemu podpiranju njegovih pristašev korupcija ne bo ušla zasluženi kazni. Da bi to za režim neprijetno zadevo oblažil, je poklical ponedeljek Pašić dr. Ninka Perića k sebi in mu zagotovil ministrsko mesto, skušajoč ga na ta način pregovoriti, da umakne svoje pritožbe, vendar je rezultat tega sestanka neugoden.

Popoln poraz vladne manjšine v verifikacijskem odboru.

61 MANDATOV HRSS VERIFICIRANIH. — VLADNA MANJŠINA SE JE PO AVDIENCI LJUBE JOVANOVIĆA NA DVORU UDALA.

Belgrad, 2. aprila. (Izv.) V verifikacijskem odboru se je danes nadaljevala debata o mandatih Radićevih poslancev. Na dnevnem redu je bilo najprej volivno okrožje Požega, kjer je izvoljenih 6 Radićevih poslancev. Dva od njih sta bila že verificirana med prvimi dvajsetimi. Šlo je torej za 4 mandate. Vložene so bile 4 pritožbe. Ena lansko leto, ki jo je verifikacijski odbor takrat odklonil, tri pa so bile naročene v zadnjih dneh. Po kratki debati je radikal Kosić, ki se je na prejšnjih sejah protivil verifikaciji, predlagal, da naj se ti mandati verificirajo. Ta predlog je bil soglasno sprejet. V mostarskem okrožju, kjer gre za dva Radićeva poslanca, je prišla sedaj naročena pritožba. Radikali so predlagali, da naj se vrši anketa o podatkih. Predlog je bil odklonjen z 11 proti 9 glasovi in oba mandata sta bila verificirana. V okrožju Split—Dubrovnik je bilo izvoljenih 5 Radićevih poslancev. Vložena je bila ena stara in dve novi naročeni pritožbi. Stara pritožba je bila odklonjena lani. Po kratki

debati so radikali predlagali, da naj se vrši anketa. Predlog je bil odklonjen z 11 proti 10 glasovom. Nato se je verificiralo vseh 5 mandatov. Sremsko volivno okrožje: Iz tega okrožja je bila vložena tudi ena pritožba proti enemu izmed obeh izvoljenih, češ da ni bil sposoben in da nima kvalifikacije, da bi sploh mogel biti poslanec, ker je bil pred sodiščem obsojen. Po pregledu aktov se je konstatiralo, da je bil obsojen po volitvah in sicer od policijske oblasti radi volivne agitacije. Tudi ta dva mandata sta bila soglasno verificirana.

Soglasno so bili verificirani mandati 6 poslancev Radićeve stranke v bjelovarskem okrožju. Ravnotako tudi trije mandati v zagrebškem okrožju. Brez debate so bili soglasno sprejeti 3 mandati v modruško-reškem okrožju. V šibeniškem okrožju je šlo za en mandat HRSS ker je bila le ena pritožba naperjena proti tej izvolitvi, je bil tudi ta mandat soglasno verificiran. Na ta način je bilo verificiranih soglasno 19 mandatov, 7 pa z večino glasov. Vseh

skupaj je dosedaj verificiranih 61 mandatorov poslancev HRSS. Predsednik Gjuričič je nato pozval opozicijo, da naj ona sestavi odborovo poročilo večine in tudi določevalca večine, ker je bila opozicija v večini. Radikali bodo sestavili in predložili poročilo manjšine in določili manjšinskega poročevalca. Nastas Petrovič je

izjavil, da bo podpisal poročilo opozicije. V zbornici pa bo utemeljeval svoje stališče in se bo udeleževal debate o verifikaciji. Predsednik Gjuričič je zaključil sejo in določil prihodnjo za jutri ob 4. uri popoldne. Na tej seji se bodo poročila podpisala.

Prezgodnje veselje dr. Žerjava glede Kmetijske družbe.

PROTIPRAVNA ODREDBA O OBČNEM ZBORU KMETIJSKE DRUŽBE RAZVELJAVLJENA.

Belgrad, 2. aprila. (Izv.) Vest »Jutrac«, »Slovenskega naroda« in »Narodnega dnevnika«, da je minister za notranje zadeve določil občni zbor Kmetijske družbe v Ljubljani s starimi delegati, so neresnične. Na dreganje dr. Žerjava in Pucija je Pribičevićjanec Wilder kot državni podtajnik v notranjem ministru brez vednosti ministra izdal velikemu županu navodila, da se ustavijo priprave za novi občni zbor. O kakih vesteh, da bodo volili stari delegati, ni govora. Poslanca Štrcin

in Žebot sta v imenu Jugosl. kluba zahtevala od notranjega ministra dr. Srčkica pojasnila glede Wilderjevega odloka. V ministru za notranje zadeve se je nato danes od 10.—12. ure vršila konferenca, katere so se udeležili minister dr. Srčkica, podtajnik Wilder, dr. Svetek, Žebot in Štrcin. Ugotovilo se je, da se občni zbor s starimi delegati ne more vršiti. Pravniški svet bo sedaj odločil glede novega občnega zbora z novimi delegati.

Naš dolg v Ameriki.

Dunaj, 2. aprila. (Izv.) Jutri se prično pogajanja med jugoslovanskimi in ameriškimi zastopniki zaradi ureditve jugoslovanskih dolgov Ameriki. Ameriški državni tajnik Mellou je včeraj sprejel uradno jugoslovanske delegate. Zedinjene države bodo bržkone na obrestih nekaj popustile. Dolg Jugoslavije Ameriki znaša 51 milijonov dolarjev.

Pogajanja med Rusijo in Romunijo razbita.

Dunaj, 2. aprila. (Izv.) Šef romunske delegacije je podal sledečo izjavo: Plebiscit, na katerem vztraja SSSR, je neko izredno sredstvo mednarodnega prava, ki se uporablja samo kot nujno zlo, kadar ni drugega sredstva, da se določa pripadnost kakšnega ozemlja. Bistveno romunski značaj Besarabije in njene ponovne izjave v smislu pripadnosti k Romuniji v smislu samoodločbe delajo zahtevani plebiscit veleskrotni in brezkoristen. Besarabija je organični del Romunije in če bi se je odrekla, se zahteva od nje samoamputacija, vsled česar je sprejetje ruskega predloga absolutno nemogoče. Kljub svojim naporom, da se doseže sporazum, je romunska delegacija vsled nespravljalivega stališča delegacije SSSR primorana pogajanja odgoditi in se vrniti v Romunijo, ako se delegacija SSSR ne odpove svojemu intrasigentnemu stališču.

Dunaj, 2. aprila. (Izv.) Pogajanja med Rusijo in Romunijo so se razbila zaradi vprašanja Besarabije.

TURSKI PARLAMENT.

Carigrad, 2. aprila. (Izv.) Narodna skupščina v Angor je sklenila, da sme narodno skupščino razpustiti le ona sama.

NEMŠKI ODGOVOR RADI VOJAŠKEGA NADZORSTVA.

Berlin, 2. aprila. (Izv.) Nemški poslanik je danes predložil veleposlaniški konferenci odgovor nemške vlade na noto, v kateri zahtevajo zavezniški ponovno

vojaško nadzorstvo nad Nemčijo. Nemška vlada predlaga, naj se poveri nadzorstvo Društvu narodov.

RUDARSKA STAVKA V ŠLEZIJI.

Berlin, 2. aprila. (Izv.) V Gorenji Šleziji so rudarji proglasili splošno stavko, ker jim delodajalci niso zvišali plač.

POVODENJ.

Koščice, 2. aprila. (Izv.) Reka Bodrog je silno narastla. V okrožju bodroškem je voda napravila silno škodo. Več vasi je popolnoma porušeni.

POŽAR V KINU.

Mehiko, 2. aprila. (Izv.) V mestu Tacubaya je nastal v kinu vsled kratkega stika požar. 26 oseb je mrtvih, 56 pa ranjenih.

SNEŽNI VIHARJI V SEV. AMERIKI.

Newyork, 2. aprila. (Izv.) V vzhodnem delu Združenih držav divjajo snežni viharji, vsled česar je na več progah promet prekinjen.

ZELEZNIŠKA NESREČA.

Newyork, 2. aprila. (Izv.) Na Ellis Islandu sta trčila skupaj dva vlaka cestne visoke železnice. 1 oseba je ubita, 25 pa ranjenih.

Jubilej kardinala Merciera.

Ta teden preteče petdeset let, odkar je pel belgijski kardinal Mercier novo mašo. Ves civilizirani svet ob tej priliki čestita temu cerkvenemu knezu, ki uživa daleč preko mej svoje domovine največje spoštovanje radi svojega pegumnega nastopa v prid zatiranim in revežem v svoji teptani domovini.

Ko so nemške čete prelomile belgijsko nevtralnost in zasedle deželo, je kardinal Mercier ostal kot pogumen kapitan na potapljalci na ladji na svojem mestu. Ni imel drugega orožja kot svojo besedo in v deželi, podjarmljeni od sovražnika, si je upal ponosno in javno izraziti, da je

na strani njegove domovine, kakor tudi Francije pravica, božja kakor tudi človeška.

Spominjamo se onih časov, ko so Germani razglašali povsod svoje lutorvsko glasilo »Gott mit uns!« (Bog z nami). Po njih mnenju je bil Bog njih sovrtnik pri napadih in nasiljih, v njegovem imenu so bile dovoljene vse vojne grozote germanskega imperializma, saj je bil »stari nemški Bog«. V njegovem imenu so požgali belgijsko mesto Louvain s krasnimi cerkvami in dragoceno, nenadomestljivo univerzitetno knjižnico, in obstreljevali katedralo v Rheimsu, biser francoske umetnosti. Gotovi nemški vojskovodje protestantovske vere so imeli uprav največje veselje uničevati francoske in belgijske cerkve, predvsem ker so to katoliške cerkve.

Tu je nevstrašno vstal kardinal Mercier in dvignil svojo besedo. Na mesto strankarskega Boga, ki slepo služi narodnim kapricam, je kardinal visoko dvignil neizbrisljivo sliko Boga, katerega volja se identifikira s pravico in katerega vseomogočnost je v službi te pravice. Nemčija je teptala in požigala Belgijo, ta kardinal pa ji je odkrito povedal v obraz: »Bog je naš zaveznik!« in Belgija in Francija sta imeli zaupanje, kajti priznanje takega zavezništva je bila že prva zmaga.

Kardinal je med vojno, kakor tudi po vojni ostal neomahljiv prvoborilec te pravice, ki jo je sv. Tomaž, pisatelj, katerega posebno ljubi, imenoval »maščevalno pravico«.

Pred njegovimi besedami so se umaknili celo takrat vsemogočni Nemci, niso se mu upali skriviti lasu na glavi in moralna podpora, ki jo je tako nudil težko preizkušeni domovini, je bila naravnost veličanska.

Zato je tudi kardinal Mercier v javnem življenju Evrope osebnost, na katerem ne visi samo v ljubezni ves katoliški narod v Belgiji in Franciji, temveč vesoljni katoliški svet se klanja prelatu-junaku in mu častita ob njegovem jubileju.

Pridružimo se jim tudi mi, želeč prečistitemu jubilaru, da še dolgo vrsto let deluje v prosep vere in domovine! — Br.

Slika in pomen dogodkov v skupščini 30. marca.

Belgrad, 31. marca 1924.

Dnevi, ki jih ravnokar preživljamo, so za politični razvoj Jugoslavije brez dvoma ravno tolikega pomena, kakor so bili usodni dnevi leta 1918. Tega dejstva se ves Belgrad tudi dobro zaveda. Politični krogi so z vso silo na delu, krona sama stoji v ospredju politične akcije in javnost čaka z napeto radovednostjo od ure do ure na nove senzacije. A prave senzacije le noče biti — vladna kriza traja in traja...

Nova razvrstitev političnih sil se je komaj izvršila, a že je na vidiku druga, še pomembnejša. Poslanci HRSS so v vedni pripravnosti in nihče od njih ne odide iz Belgrada, Nemci sedanji vladi odločno opirajo, džemijet je razkosen na tri ali štiri kose, voditelji opozicijskega bloka pa stalno zborujejo. Jedro nove vlade, radikalni klub, pa preživlja sam težko krizo, kakoršne še niso radikali nikdar doživeli. Dobri in večji politični preroki namigujejo, da se bo tudi v radikalnem klubu odigral isti proces kakor se je v demokrat-

skem. Pašićeva avtoriteta pada in njegove diplomatske sposobnosti odpovedujejo. Polagoma prihajajo radikali sami do spoznaja, da so možne še druge kombinacije kakor Pašić in Pribičević. Velik del radikalov Pribičevića tudi nič kaj posebno prijazno ne gleda, ampak se ga kar javno izogibljajo. Izčisti demokratski klub se vedno bolj konsolidira in napovedani nadaljni uskok so izostali. Brzjavke, ki jih prejema Davidović dan na dan iz vseh krajev Srbije in s preka, dokazujejo, da je Davidović na pravi poti.

Uvod v velike dogodke je bila zadnja 31 ur trajajoča seja parlamenta, iz katere naj ohranimo vsaj nekaj slik kot spomin na te burne ure.

V nedolgo dopoldne se je pričela debata o agrarni reformi. Trik, ki si ga je bil dovolil podpredsednik Bakić, ni uspel. Pašić je seji prisostvoval dolgo časa, končno pa se je umaknil na zofu, kjer je preslonel in predremal celo noč. Nastopajo vedno novi govorniki. Naš Klek razgalja do dna grdo početje radikalov v Prekmurju in žigosa s skeletnimi besedami neštene poskuse podkupovanja in izsiljevanja od strani radikalov. Cela zbornica se zgraža nad sramotnimi dejanji, ki so jih zagrešili radikali in celo radikale same je bilo nekoliko sram, kar mnogo pomeni.

Poslanec Rafajlovič (demokrat) si je pošteno privoščil Pribičevićovo skupino. »Izdajalec«, »lopov« in podobne ljubeznivosti so kar deževale na uskoke, ki so komaj mogli prikrivati svojo sramoto. Pribičević, Grisogono, Popović in bledi Krizman so sedeli v svojih ministrskih klopih kakor na trnju.

Komaj je končal Rafajlovič, je že poslal jugoslovanski klub nove govornike v boj. Poslanec Škulj je zabeležen kot 43. govornik, a njemu sledi še cela vrsta drugih. Radikali groze, potem pa zopet obupajo. — »Kako dolgo još?« — Toda seja se nadaljuje brez odmora. Predsedujeta zaporedoma Bakić in Dragić, Jovanović se ne prikaže nikjer. Tako se približa večer. Zbirajo se opozicija, zbirajo se radikali, po kuluarjih vse mrgoli ljudi. Kakor da je nekaj v zraku, a nihče ne ve, kaj. Vse skupine se pripravljajo na dolgo nočno sejo, nekateri že na ponedeljek. Lože so nabito polne, na galeriji niti za otroka ni več prostora, polnijo se klopi v zbornici, vse prihaja: zemljoradniki in jugoslovanski klub, radikali in demokrati, socialisti in divjaki. Komaj se prvi hrup nekoliko poleže, da prečita podpredsednik neko izjavo, se vrata zopet odpro in tedaj je nastopil zgodovinski trenutek: Radićevih 62 poslancev stopa v zbornico, resno in ponosno, v dolgi vrsti med burnim aplavzom opozicije. Radikali in demokrati se ozirajo, vstajajo s sedežev, da vidijo, kaj je, potem pa obmolkejo in poblede! Kakor da niso mogli verjeti svojim očem, kar se je v tem trenutku zgodilo! Pozornost vse zbornice se obrača Hrvatoma. Govornikov nihče ne posluša, vse vstaja in gleda. Vstajajo ljudje na galerijah, vstajajo v ložah, opozicija pa burno pozdravlja svojo novo pomožno četo.

Tu zakliče Davidović: »Izjava opozicijskega bloka!« — Vse vstane in posluša. Komaj pa je prečital Davidović par stavkov, so se radikali zavedli svojega položaja. Začeli so delati pikre modklice in opazke. Demokratski uskok so poskušali radikalom pomagati. Prehitel pa jih je belgrajski advokat Magovčević, ki se je z napotom vseh svojih sil preril do ministrske

Dr. W. M. Mac Govern.

Preoblečen v prepovedani Tibet.

(Dalje.)

Čast oziroma služba Dalai-lame ni dedna, tudi volijo ga ne tako, kakor je sicer navada. Način izvolitve je tak, kakor ga ni nikjer drugje na svetu. Teoretično je Dalai-lama učlovečenje božje. Po njegovi smrti naznani visoki svet menihov ljudstvu odkritje novega lame; zgoditi se pa mora to kmalu, tekom par mesecev ali pa vsaj tekom enega leta. Otrok je lahko star šele par tednov, ali pa več; na vsak način mora biti rojen takoj po smrti prejšnjega Dalai-lame, kojega duša se je preselila v otrokovo telo. Včasih Dalai-lama svoji okolici že prej namigne, da se bo najbrž v tem ali onem okraju ali pa v tej ali drugi rodovini na novo rodil, s čimer je volitev seveda dosti bolj enostavna. Če je kandidatov več, odloči žrebanje. Isti način volitve velja pa tudi za vse visoke cerkvene dostojanstvenike in voditelje samostanov.

Prvi štirje Dalai-lame so bili samo nekaki višji duhovniki in niso imeli političnega pomena. Peti Dalai-lama se je pa s pomočjo Tatarov polastil začasno tudi vodstva politike. In začela se je neskončna vrsta zarot, skozi celo stoletje so se Dalai-lame izredno hitro na novo rodili; razen sedanjega, ki je trinajsti po vrsti ni bil nobeden starejši kakor osemnajst let, pa se je že moral zopet na novo roditi. Z drugimi besedami: dečki, ki so igrali Dalai-lamo, so bili samo orodje v rokah budistične

duhovniške kaste, ki je v Tibetu vladala. Bala se je, da ne bi bil kak odrasel Dalai-lama premalo ponižen, in je zato poskrbel, da je bil o pravem času odpoklican s tega borpnega sveta k zopetnemu učlovečenju. To se je zgodilo zmeraj takrat, ko je postal polnoleten. Sedanji voditelj Tibeta je prvi v teku sto let, ki je ušel usodi prehitre smrti.

Močen značaj je, trmoglav, duševno gibčen, kar je pač dokazal najbolj s tem, da še živi. Kmečkih staršev sin je; na njegovo izvolitev za najvišjega duhovnika so vplivali očividno politični razlogi. V času njegovega rojstva je bila moč Kitajcev v Tibetu velika in Kitajci niso marali, da bi bil Dalai-lama iz kakšne ugledne domače rodovine. Izvoljen je bil navaden kmečki otrok. Danes je Dalai-lama star komaj petdeset let. Polagoma si je prisvojil dosti moči, ki so jo imeli prej menihi. Gotovo je tudi slišal, kakšna je bila usoda njegovih prednikov. Zato je zelo previden. Ne dotakne se n. pr. nobene jedi, ki je niso prej poskusili njegovi dvorjani.

V političnem oziru se najbolj trudi za to, da bi napravil v deželi red. V Tibetu sta dve stranki, hudo si nasprotni. Prva je dvorna stranka, vodi jo Dalai-lama; stranki pripadajo ministri in pa veliko starih plemiških rodbin teh kmetov. Druga ima pa glavno oporo v takozvani narodni skupščini, sestoji po večini iz zastopnikov treh velikih samostanov v okolici Lhaze in je bolj nazadnjaška. Dalai-lamova stranka je pa bolj napredna že zato, ker je v njej veliko ljudi, ki so živeli dolgo časa izven Tibeta in poznajo svet in njegove zahteve. V zunanji politiki je stranka Dalai-lame prijazna Angležem, menihi pa Angležev

prav nič ne marajo in se nagibljejo bolj na kitajsko stran. Stranke, ki bi se zanimala za Rusijo, sedaj v Tibetu ni. — Za tiste, ki bodo te vrstice brali pozneje kdaj, pripomnimo, da so bile pisane v sredi leta 1923. — Kolikor sem mogel videti, zmaguje polagoma dvorna stranka. (O tem nam govorijo tudi drugi znaki iz poznejših dni, kakor je bil pa Mac Govern v Tibetu.)

Zanimive so domneve, kaj bo po smrti sedanjega Dalai-lame. Pravi, da bo zgrabil vajeti vlade Tsarong in se bo dal proglasiti za kralja; ali pa, da si bo izbral novega Dalai-lamo, najnežnejši let, in bo govoril skoz njegova usta. Ali pa, da se bo izpolnilo staro prerokovanje, ki je med ljudmi splošno znano, da bo sedanji trinajsti Dalai-lama zadnji in da bo po njegovi smrti Tibet odprt belim barbarom, ki bodo prišli od zahoda. (Od zahoda pridejo lahko ali Angleži — skozi Kašmir — ali pa Rusi iz Turkestanu.) Vprašati, kaj se bo zgodilo, je lahko, odgovoriti pa težko.

Vse to mi je šlo po glavi, ko sem se z Dalai-lamo tako lepo prijateljsko pogovarjal. Govorila sva samo splošne reči, pa me je le prosil, naj zaenkrat še molčim. Eno uro je pogovor trajal; potem sem se pa vrnil v Lhazo, prav tako na skrivaj, kakor sem bil prišel.

Pota-lá in Jo-kang.

Ker nam Mac Govern o palači Dalai-lame nič ne pove in tudi nič o glavnem svetišču Lhaze, Jo-kangu, smo njegovemu popisu pridejali tudi ta opis; po Hesse-Warreggu.

V primeri z Dalai-lamo doživi Tašilama dosti višjo starost, kljub temu, da se nič ne giblje. Dalai-lame umrejo zelo mla-

di. Njih svetost je tako velika, da jih smejo gledati samo najvišji duhovniki, in če jih pogleda kdo drugi, bo oslepel. Tako pravijo Tibetanci. — To vero so menihi seveda pridno gojili, da le ne bi nihče silil preveč v bližino Dalai-lame —. V samotni in tišini presanjajo svoje življenje v najveličastnejši palači sveta. Na strmih skalah se dvigajo zidovi drug nad drugim, večnadstropne so palače, druga nad drugo, grič in palača, vse je eno. Evropa je nima stavbe, ki bi se mogla meriti s to ogromnostjo; tristo metrov dolgo je pročelje, višina pa tako velika, kakor naši najvišji stolpi; saj se dviga grič več kot 120 metrov nad Lhazo. (Naš ljubljanski grad je 60 m nad Ljubljano.) Nehote moramo misliti nazaj na čase, ko so v starih egiptskih Tebah tisočeri svečeniki darovali v ogromnih tamošnjih svetiščih. Kakor iz staroegiptovskih časov štrli v našo sedanost ta prestolnica Budovega učlovečenja, prav tako veličastna in ogromna, prav tako tuja kakor so razvaline ob Nilu. Nešteta so okna, v dolgih vrstah nanizana, vrsta nad vrsto, pročelje nad pročeljem. Tam notri stanujejo stotine in stotine Budovih svečnikov, rdeče so oblečeni. Njih mišljenje in življenje se nam zdi ravno tako tuje in zagonetno kakor Lhaza sama. Iz sredine veličastnega osrednjega zidov in stolpov, svetlišč in samostanov se dviga kvadratična šestnadstropna stavba, živordeče po barvana, rdeča palača, Najsvetejša, bivašče Dalai-lame samega. Pota je Buda, la je grič, Pota-la je Budov grič; ker je pa ves grič pokrit s palačami in stolpi in samostani in tako dalje, se imenuje vsa ta veličastna naprava, prestolnica živca — — —

(Dale sledi.)

klopi in pred Pribičevićem in Popovićem klical: »Izdajalci! Judeži! Vi nimate več besede!« Proti Magovčeviću pa se zažene D. Popović, ki ga z vso močjo potisne med poslane HRSS.

Med silnim mirom na radikalski in med vihranim odobravanjem na opozicijski strani prečita Davidović izjavo opozicije do konca.

Komaj pa je Davidović oddal svojo pismo izjavo podpredsedniku skupščine, se dvigne celokupna opozicija kot en mož in vsi poslanci HRSS, SLS, JDS, zemljoradniki in muslimani zapuste v znak protesta zbornico.

Ta korak je bil za radikale novo presenečenje. Tako so bili iznenadeni, da niti psovati niso več mogli. Odhajajočim poslancem ploska celo galerija, kar je v Belgradu nekaj nenavadnega.

V parlamentu je zavladovala po odhodu opozicije skoro grobna tišina. V tiho in miru so izglasovali vladinovi nekaj vladnih predlogov. Uskoški demokrati so se pri tej priliki poskušali rehabilitirati pred javnostjo nekoliko s tem, da so predlagali ukinitve kuluka. Ta demokratiški predlog pa ni nič drugega kakor nepošten maneuver, kakor smo jih od uskokov že vajeni. Kuluk je bil namreč ukinjen v trenutku, ko je bil v zbornici predložen nov finančni zakon, tedaj pa je bil iz zakona izpuščen baš na pritisk Jugoslovanskega kluba in ta izpušitev pomenja dejansko že ukinitve! Demokratije naj se torej ne šopirijo s tujim perjem!

S svojim prvim nastopom so se Pribičevići uskoki tako osmešili, da jih danes pomiluje ves Belgrad. Opozicija je iz zbornice odšla z izjavo, da se ne vrne prej, dokler ne bodo verificirani mandati HRSS.

Seja, ki se je vršila v pondeljek, je bila silno žalostna in Pašić je gledal na prazno zbornico kakor Jeremija na jeruzalemske razvaline. Radikali sami priznavajo, da jih je spravil Pašić v veliko zagato in da bi bila edina rešitev za radikale — Pašićev odstop.

Politične vesti.

»Kdo se umika?« Glavni članek »Jutra« z vso silo napenja svoje možgane, da bi dajal poguma onim razsodnim ljudem v lastnem taboru, ki se jim začenja svitati, da so se prečanski demokrati s svojimi uskoštvom k Pašiću temeljito uredili. Ker je tudi »Jutro« že strah pred posledicami svojega izdajstva, skuša dopovedati javnosti, da bi opozicija »borbo na umiku« in da »obupno poskuša kaj napraviti kakor oni, ki se potaplja.« Neglede na to, da je to popolnoma brezmiselnost, ker se opozicija ves čas, odkar traja sedanja kriza, nahaja v ofenzivi, Pašić z uskoki pa se brani, se »Jutro« v svojih nadaljnjih izjavah samo pobija. Kajti proti koncu svojega članka priznava nehote, da se nahaja Pašić-Pribičevićeva vlada v manjšini in da je njuna rešitev samo še v tem, da parlament razpusti, ker ima proti sebi večino, in dobi volivno vladat. Zato piše: »Volivna vlada v parlamentarnem sistemu ni vezana na to, ali ima formalno večino v parlamentu.« Torej se ta čedna vlada ne upa vladati s parlamentom, v katerem je v manjšini in se nadeja, da se izmota iz tega v resnici obupnega položaja samo s tem, da se parlament umakne s tem, da ga diktatorično pošlje domov in potem izvede s terorjem nove volitve, ako dobi za to mandat. Kdo je torej na umiku — ali večina parlamenta, ki kliče vlado na junaški mejdan ali pa vlada, ki bi rada od krone iztihotapila s svojimi nečastnimi metodami nasilni razpust, češ da ji ni treba »formalne« večine? Kaj se pa to pravi »formalna« večina? Večina proti vladi je dejanska večina, »formalna« večina, to pa je puhli produkt »Jutrovih« možganov, ki misli, da je »formalna« vse, kar ne prija prečanskim korupcionističnim uskokom. Sicer pa je značilno za ljudi, ki imenujejo sami sebe »demokrate«, da smatrajo vlado, ki nima večine, za upravičeno voditi volitve, češ da po »parlamentarnem sistemu« ni vezana na to, ali je imela v prejšnjem parlamentu formalno večino. Potem bi lahko dobil vlado vsak, celo gospod Cafizelj, če bi mu jo kdo poveril. Toda niti »Jutro« prav ne verjame, da bi dobil blok korupcionistične manjšine volivni mandat, ker govoriči nekaj o »nemogućnosti koncentracijske vlad«. Uskoki torej že govore o stvari, katere bi čisto gotovo ne spomnili, da se gotovi svoje zmage, temenij, ker opozicija take kombinacije sploh ni nikoli jemala v poštev. Na umiku so torej gospodje uskoki, ne pa opozicija — to se vidi iz njenih klavirno-pobitih člankov.

»Prerokbe« »Jutrove« šemilije. »Splošno se smatra, da so dnevi narodne skupščine šteti in da bo Pašić-Pribičevićeva vlada vodila volitve.« ... »Kot najbolj verjetno se smatra, da ostane narodna skupščina odgojena do po Veliki noči, nakar bi sledila verifikacija in potem pa razpust.« Tako poroča »Jutro« iz Belgrada 2. aprila t. l. V resnici pase je zgodilo istega dne v Belgradu, da so bili verificirani vsi vloženi Radićevi mandati, tako

da je dozdej vsega skupaj verificiranih 61 mandatov HRSS. Iz tega se razvidi, da »Jutrove« prerokbe niso vredne ene pipe tobaka.

»Kako se »Jutro« laže. O verifikaciji 15 Radićevih mandatov, ki se je izvršila 1. aprila v odboru, poroča »Jutro«, da je ministrski svet sklenil ratifikacijo, nato pa da je Pašić poklical k sebi predsednika odbora Gjuričića in da je bilo potem »v smislu razgovora in sklepa ministrskega sveta na popoldanski seji verifikacijskega odbora verificiranih 15 novih radićevskih mandatov«. V resnici pa je bil ministrski svet sklenil, da se ti mandati ne verificirajo, vsled česar so poslanci radikalske stranke in demokratiških uskokov v odboru tudi glasovali proti verifikaciji ter so ostali za 1 glas v manjšini samo zato, ker je proti njihovemu pričakovanju radikal Nastas Petrović glasoval za verifikacijo! Sicer pa »Jutro« v istem telegramu, kjer servira javnosti omenjeno laž, samo poroča, da so vladinovi predlagali, da se mandati HRSS ne verificirajo in da je njihov predlog propadel, ker je glasoval proti njemu tudi Nastas Petrović. — Tako nesramno in neumno zna lagati samo »Jutro«.

»Klevetniki postavljeni na laž od lastne stranke. Glavni odbor demokratske stranke je 1. t. m. uskoke izključil iz stranke, kar je čisto logično in naravno. Slovenski in hrvatski uskok iz demokratske stranke pa so zaradi tega še razburjeni, ker menda mislijo, da bi morala stranka ljudi, ki so jo v odločilnem trenutku izdali, dobiti zato še nagrado! Ljudje, ki so iz stranke, katere je proglasila enoglasno opozicijo, uskočili v zadnjem hipu v režimski tabor ter tako prelomili svojo besedo in čast in prišli sovražniku v pomoč, bi hoteli še vedno veljati za člane stranke! Pribičević s svojimi pajdaši bi hotel biti Pašićev minister in pobijati demokratsko stranko in istočasno še veljati za njenega člana. To so ljudje, ki so jim vsi pojmi politične morale popolnoma tuji. Ta Pribičević, ki je minister za prosveto, katere ima razširjati pojme morale v narodu, piše tudi v »Reči«, da »demokrati morejo sodelovati samo z državotvornimi skupinami«. Minister za prosveto in javno moralo torej zopet javno sumniči večino parlamenta kot protidržavno. Vodstvo demokratske stranke pa je 30. marca izdalo proglas na javnost, v katerem odločno zavrača ta podla sumničenja in razlikovanje prebivalstva Jugoslavije v državotvorne in antidržavne elemente in pravi: »Mi, v kojih vrstah se ne nahajajo ljudje, ki so za časa svetovne vojne stopali v zvezo s sovražniki lastne domovine in jim ponujali pomoč proti lastni zemlji, niti taki, ki so v najtežjih trenutkih narodnega življenja za hrbtno vlade lastne domovine bratili se z ministri tujih dežel, — smemo s povzdignjeno glavo izjaviti, da šef radikalne stranke nima niti najmanjše pravice, da kogarkoli sumniči in obtožuje veleizdajstva.« — Tako pravi proglas demokratske stranke, uskok Pribičević pa se še nadalje drzne ponavljati Pašićeva natelevanja! Res, ta mož ima železno čelo in lice, ki ni vstanu od sramu zardeti!

»Mi smo odvisni od zaupanja svojih volivcev!«, vzklika »Jutro«. To je namreč odgovor Žerjavove uskoške klike na brco, katero ji je dal glavni odbor demokratske stranke, ko jo je postavil pred vrata, kakor se za brezčasne izdajalce spodobi. »Jutrovi« se torej ne upajo apelirati na vsedržavno demokratsko stranko, vedoč, da ogromna večina stoji za Davidovićem in da bi nepošteni elementi ostali čisto osamljeni. Zato se sklicuje na »svoje volivce«, ki jih je itak lahko seštel na petih prstih ene roke. Sicer pa izvezo iz zanesljivega vira, da tudi med temi volivci mnogi, ki so ohranili v sebi še nekaj čista moralnega sramu in poštenja, odločno obsojajo Žerjavovo izdajstvo in tako se bo zgodilo, da bodo volivci tej kliki res povedali svoje mnenje, ki pa bo čisto drugačno nego si ga »Jutro« predstavlja.

»Konkordat. Zadnji dan marca se je vršila v Belgradu konferenca o konkordatu s Sv. stolico, katere so se udeležili ministri za vere dr. Janić, dr. O. Rybač, dr. Smolaka in načelnik ministrstva za vere dr. Lanović. Nagledali in deloma revidirali so vladni načrt za konkordat. Načrt pride sedaj pred ministrski svet, nakar se začne pogajanja s Sv. stolico.

Beleške.

Domoljubje za — nagrado. Včerajšnji »Narod« se silno zgraža, da so takoj po prevratu tisti, ki so se nedavno kričali »Živel Avstrija«, »Živel Habsburg! Srbe na vrbe« — zopet imeli vladno krmilo v rokah, oni pa, ki so v najtežjih časih pripravljali pot svobodni in ujedinjeni jugoslovanski domovini so ostali zapostavljeni ob strani in se smeli šteti za srečne, ako jim je bilo dovoljeno, da so pobirali drobtinice, ki so padale z bogato obložene klerikalne mize. — Na »Narodovo« zgražanje in stokanje odgovorjamo brez ozira na lažnivost glede njegovih stvarnih trditve: 1. Po demokratičnih principih imej vladno krmilo

v rokah tisti, komur oblast izroči ljudstvo, ne pa tisti, ki bi oblast prejel od zgoraj. Tega principa »Narod« očitno še ne pozna. V Sloveniji so imeli in še imajo ali vsaj morali bi imeti oblast od ljudstva izvoljeni zastopniki, ne pa od centralne na oblast postavljeni ljudje. 2. Kar se tiče zapostavljanja »naprednih« in »srbofilskih elementov« v Sloveniji, odkar imamo Jugoslavijo, si pa dovoljujemo cenjene napredne »srbofile« vprašati s češkim pesnikom Macharjem, ki ga sicer »Narod« visoko čišla: Ali ste bili rodoljubi in domoljubi v pričakovanju nagrad in denarja in mastnih služb, ali pa ste bili srbofilci iz srčnega prepričanja? Ljudem take baže, v kojih imenu »Narod« jadrkuje, je zaklical Machar: »Ali mislite, da ste Vi narod osvobodili? Narod se je osvobodil sam iz sebe in zato je zelo grdo zahtevati materialno zahvalo za nekaj, česar kdo ni naredil.« — In če se vprašamo dalje: »Kaj pa so naši »srbofilci« res naredili?« — dobimo prav pohleven odgovor, da so pač želeli razpad Avstrije, da so na Avstrijo zabavljali, kjer jih nihče slišal ni, da so na razne možnosti mislili, nikjer pa ni bilo odločnih dejanj, ako izzamemo one, ki so prešli iz avstrijske armade v jugoslovanske divizije (srbsko armado). Kar pa se je skrivalo doma, naj o delu raje molči, najbolj pa naj molči o svojem rodoljubju za — nagrado...

Eins — hokuspokus — und schon drei! Na prvi strani beremo v »Slov. narod« v uvodniku: »Klerikalni poslanci so v Belgradu vselej dosegli vse, kar so hoteli, — narodni, državni udani, patriotski misleči krogi ničesar!« Dalje beremo na isti strani (v uvodniku): »Z državnega stališča je bilo zgrešeno, ko so (v Belgradu) radi lepih oči dr. Korošca ustrezali dosledno vsem klerikalnim željam...« — Sedaj pride majhen »hokus-pokus« in na tretji strani iste številke »Narod« že beremo med »Dnevnimi vestmi: »Kako pa so (se. »klerikalci«) izpolnili te obljube? Ničesar niso dosegli v Belgradu...« Ga pa ni dnevnika nad »Narodom«!

Nepoboljšljivi Mažari.

(Pismo iz Budimpešte.)

1. aprila 1924.

Druga obletnica smrti kralja Karla se je praznovala danes po celi državi s svečanimi rekviziji, ki so se jih udeležile državne in druge oblasti, šole itd. Iz javnih in mnogih zasebnih hiš vejejo črne zastave. Iz Špranja brzojavljajo, da je tam na izredno svečan način bila odkrita velika slika kralja Karla, katero je naročil mestni zastop. Slavnostni govor je imel znani monarhist, bivši guverner zapadne Ogrske, grof Ciraky. Vidi se, da so Mažari zelo trdovratni in njihovim izjavam napram veliki in mali antanti ni nič verjeti.

Habsburška propaganda se je spet začela zelo širiti. Za to skrbijo v Budimpešti živeči nadvojvode, ki ob vsaki priliki nastopajo z vsem blisčem in dvornim spremstvom. Na potovanjih, se jim prirejajo sprejemi, kakor so bili predpisani za člane aktivne vladarske hiše.

Državno pravdnštvo v Budimpešti je dvignilo proti voditeljem mažarske emigracije v sosednih državah, med njimi napram Jasi Oskaru, Lovasyju, Garamiju in Beli Lindnerju obtožbo radi člankov, priobčenih v inozemskih listih, ki izpodkopujejo ugled mažarske države.

V ogrskem parlamentu je te dni opozicijski poslanec Ruprecht ostro nastopil proti velikanskim vojnim izdatkom, za kar so ga vsi vladni listi strašno napadli, imenujoč ga izdajalcem, češ da še nikdar Mažarska ni rabila tako nujno močne vojske ko sedaj.

Sinovi ministrskih predsednikov — povsod enaki. Glavni povzročitelj vseh neštetihih bombnih atentatov v Budimpešti, zloglasni Marfy je zagrozil pri zaslišanju, da bo pri glavni razpravi doprinesel dokaze, če ga ne izpuste na svobodo, da je bombo, ki jo je vrgel pred francoskim poslanstvom, dobil od — sina ministrskega predsednika grofa Bethlena. Glavna razprava, ki bi se morala te dni vršiti, je — odgojena.

Glavni kongres ogrske socialne demokracije se vrši v Budimpešti na velikonočne praznike.

Velikemu tihotapstvu z zlatom in srebrnimi kronami so prišli na sled. V to afero pa ni zapletenih manj ko 17 detektivov in nekaj višjih policijskih uradnikov. Čisto kakor v dobi Lukaca.

V nedeljo, dne 6. aprila je zborovanje prekmurjskih in medžimurjskih emigrantov, na katerem govoril univ. prof. Nikola in vojni škof Zdravec. Kakor običajno vsako leto, bo tudi tokrat na veliko soboto iredentistična procesija na trg svobode. Zastavo Prekmurja in Medžimurja bo nosil znani špijon Elek Schrantz.

Prekmurje.

Železnica Murska Sobota — Ljutomer — Ormož se zopet gradi, ker so krediti medtem bili zopet nakazani. Deputaciji Prekmurcev, ki se je pred kratkim oglašila v železniškem ministrstvu v Belgradu, se je zagotovilo, da bo proga septembra gotovo predana prometu.

V evangelijski občini B. so denar, ki je bil nabran za zvon, zapili. Ni čudo, da se dogajajo take stvari, saj že v nekaterih občinah Prekmurja deset let ni bilo občinskih volitev. Kot gerenti pa fungirajo večinoma nezmožni ljudje. Zelo hvaležno polje za novega velikega župana v Mariboru, da si to upravo bližje ogleda.

Na Ogrskem je umrl bivši dolnjelendavski lekarnar Ferdinand Fuss. Omenjeni je svojo lekarno v Dol. Lendavi prodal pred dvema letoma Hrvatju Šikiću in se izselil iz naše države. Svojedobno je bil dolga leta član ogrskega parlamenta. Zastopal je dolnjelendavski okraj. Edini uspeh njegovega poslanstva je bil lep trotoar po glavni dolnjelendavski ulici. Rojen sicer Nemec se nikakor ni mogel in ni hotel prilagoditi novim razmeram. — Nedavno je umrl pri Vel. Kanizji tudi bivši dolnjelendavski okrajni zdravnik dr. J. Fabian.

Štajerske novice.

Š Celje. Shod SLS za mesto Celje se vrši v četrtek, dne 3. aprila, ob pol 8. uri zvečer v vrtni dvorani hotela »Bel vol«. Govore dr. Anton Ogrizek in drugi. Sodiščniki, vsi na shod! (Shod za celjsko okolico se vrši v nedeljo.)

Š Dinarski dan za westfalske Slovence se vrši v Mariboru v soboto in nedeljo, dne 5. in 6. aprila.

Š Tajništvo SLS v Mariboru se je z dnem 2. aprila preselilo iz Cirilove tiskarne v Aleksandrovo cesto 6, I. (Združna gospodarska banka) tik frančiškanske cerkve.

Š Seja katehetov. Društvo katehetov lavantinske škofije ima v četrtek, 3. aprila svojo redno mesečno sejo.

Š Seja mariborskega občinskega sveta. Nadaljevanje II. redne seje mariborskega občinskega sveta se vrši v petek, dne 4. aprila.

Š Protituberkulozna liga v Mariboru ima svoj občni zbor dne 11. aprila v Kazini. Na dnevnem redu je poleg volitev novega odbora tudi predavanje docenta dr. Matka.

Š Imenovanje učiteljic. Za učiteljice ročnih del na ljudskih in meščanskih šolah v Mariboru so imenovane Ema Kranjc, Beata Sečevič in Ivana Brus.

Š Iz Pluja. Zdravnik dr. M. Mrgole se je naselil v Pluju nasproti gostilne Zupančič.

Š Nevarna mačka. Dva jetniška paznika celjskega okrožnega sodišča je te dni ogrižla mačka, na kateri je bakteriološka postaja dognala znake stekline. Zdravstvena oblast je omenjena paznika oddala v Pasteurjev zavod.

Š Nesreča. V Celju se je ponesrečil delavec električnega podjetja Ivan Ribič. Pri napeljavi novega omrežja je hotel zabiti v steno neke hiše železen klin za pritrditev žice. Le-stva, na kateri je stal, pa se mu je zlomila ter je padel na tla, pri čemer se je smrtonovarno poškodoval.

Primorske novice.

p Volivna borba se postruje. Na Goriškem so začeli fašisti z očitnim nasiljem. Na slovenskem volivnem shodu v Tolminu, ki se je vršil minolo nedeljo, so metali fašisti proti govorniku dr. Wilfanu jajca in končno prevrnili mizo, na kateri je stal govornik. — Na shodu v Bovecu je govoril dr. Podgornik. Zastopnik fašizma inženir Fischer je začel moliti shod s kričanjem, nakar je zastopnik oblasti shod enostavno razpustil. — Na shodu v Kobaridu so fašisti govornika dr. Wilfana prekinjali za vsakim stavkom, končno pa mu prevrnili mizo, na kateri je stal. Predsednik je shod nato zaključil. Kaj poreče Mussolini proti takemu početju goriških fašistov, ki je v popolnem nasprotju z njegovimi svečanimi obljubami zastopnikom slovanske narodne manjšine? — Podobno nasilje se je pripetilo v Vremskem Bistofu, kjer je bil minolo nedeljo istotako sklican slovenski volivni shod. Toda fašistovska milica je govornike ozir. sklicatelje na poti prestregla in zahtevala od njih, da se legitimirajo. Izkaze so miličniki potem silno počasi pregledovali, potem pa prizadete odvedli na karabinjersko postajo v Britof, kjer so jih na dolgo in široko zasliševali in delali zapisnik. V tem so pa fašisti na prostoru, kjer je bil napovedan slovenski shod, priredili svoj shod, na katerem je govoril profesor Urbanaz iz Postojne. Ko je bil shod končan in so se bili ljudje razšli, so karabinjerji končno izpustili slovenske sklicatelje shoda, ki jim pa seveda ni preostalo drugega, nego oditi v Matavun, kjer je bil napovedan drugi volivni shod. Tudi semkaj so prišli fašisti s prof. Urbanazom, tajnikom postojnskega fašja Cavallarom in drugimi uglednejšimi fašisti. Govoril je najprej slovenski govornik dr. Sedmak, za njim pa se je oglašil prof. Urbanaz. Mož je govoril začudo pošteno. Priznal je, da se Slovenci ne pregreše ne proti državi ne proti vladi, ako volijo slovensko listo. Če pa volijo vladno listo, istotako ne greše proti svojememu narodu, ker se s tem ne izrečejo za fašizem, ampak za vlado, ki je rešila skupno italijansko domovino pogina. Končno je govornik pozval Slovence, naj volijo po svoji vesti. Fašisti so bili s Urbanazevim govorom skrajno nezadovoljni in so ga po shodu napadli z očitki. — V Lokvi je slovenski volivni shod lepo in mično potekel. — V Ajdovščini je prišlo na shod nad

tisoč ljudi. Govoril je dr. Gabršček, a protivnik je bil goriški fašistovski voditelj kopetan Venezia. Proti koncu je prišla fašistovska godba in zasvirala »Giovinezza«, pri čemer so fašisti zahtevali, naj se ljudje odkrijejo. Kmalu nato je iz fašistovskih vrst padel strel, ki je zadel Antona Strancarja in ga težko ranil. Strancarja so odpeljali v bolnišnico usmiljenih bratov v Gorici. — V Dutovljah, kjer je govoril dr. Slavik, je shod zelo lepo uspel. Ravno tako shod v Kaštelirju v Istri. — V Šturjah so imeli svoj shod fašisti. Govorila sta slovenska odpadnika Bandelj in pa novi šturski župan fašist Josip Budihna. Oba sta govorila kakor pač morajo govoriti izdajalci, vendar se je Budihna koncem govora osokolil in obtožil fašizem, ker ni sprejel v svojo kandidatno listo nobenega Slovenca in ker oblasti vpoštevajo denunciacije. — Svoje vrste volivni shod je priredil koprski podprefekt Di Suni, ki je povabil na Katonaro pri Čermakalu v Istri vse vaške načelnike iz okolice na sestanek. V njegovem spremstvu so bili vodja koprskih fašistov dr. Petris, kapetan kralj. orožnikov in občinski »dravnik iz Dekanov. Podprefekt je vaškim načelnikom v najzapeljivejših barvah slikal vse mogoče dobrine, ki jih bodo deležne njihove vasi, ako bodo volile fašiste: ceste, vodovodi, šole in podobne lepe reči bodo dobile za »škodo«, t. j. za glasovnice. Istrski kmetje so si pri tem pač mislili svoje in svoje misli ima o takem poseganju državnih funkcionarjev v volivni boj tudi evropska javnost.

Koroške novice.

k Iz dušnopastirske službe. Za provizorja v Bistrici ob Zili je nameščen bivši župnik v Planini na Vipavskem, g. Ivan Maierhofer.

Dnevne novice.

— Slovenski katoliški shodi v Ameriki. Po slovenskih naselbinah v Združenih državah se prirejajo dalje katoliški shodi, ki imajo vsi nepričakovano lepe uspehe. Dne 23. m. m. je bil katoliški shod sklican v Barbetonu, Ohio.

— Slovenske žrtve pri rudniški nesreči v Castle Gate. Med 175 premogarji, ki jih je 8. marca t. l. zasulo v premogovniku v Castle Gate, Utah, so bile naslednje slovenske žrtve: George Sluga, John Slovenski, Alojz Petrič, Andrej Kompoš, Anton Spendal in Anton Tekaučič. 34 letni samski Al. Petrič in 38 letni oženjeni Andrej Kompoš sta bila doma iz vasi Rateče na Gorenjskem. John Slovenski je bil komaj 17 let star ter je delal še le drugi dan v onem premogovniku.

— Obed na čast kraljici Mariji v Parizu. Dne 30. marca je bil na našem poslanstvu v Parizu intimen obed na čast kraljici Mariji, ki se je mudila v Parizu.

— Norce se brije iz železničarjev »Slovenski Narod«, ki je med drugimi slavospevi balkanskemu režimu povedal tudi to, da je minister prometa g. Popović poklical pred sebe zastopnike železničarjev, da se informira o njih težnjah. Mi železničarji smo pa mnenja, da ostanemo slej ko prej sužnji korupcije in nasilnega izstradanja ter da bo gospod minister na vse drugo poprej mislil ko na nas, nam bo pa postregel s kako zlagano obljubo, kakor so to delali njegovi predniki njegovega kalibra. Ne rečemo, da se ne bi kak spreten politik-železničar plazil v Belgrad pred visokega gospoda ministra, toda ta pot bi imela le namen, dobiti inštrukcije, kako treba železničarsko maso še nadalje farbat. Nečuven škandal je, da se list, ki bi rad bil resen in napreden, iz nas najrevnejših med državnimi revami norčuje. Ako se hoče »Slovenski Narod« režimu hvaležnosti izkazati, naj si za to izbere drugo snov, nas železničarje pa naj lepo pri miru pusti. Kdor noče in ne more pomagati, ta naj molči in zaspi.

Železničarji direktorije Ljubljana. — Pošte nekdanj in danes. Naročnik našega lista nam piše: Stanujem oddaljen komaj pet minut od poštnega kraja. Naša vas spada v takozvani širši dostavni okoliš, kjer se pisma in druge pošiljke dostavljajo le trikrat na teden, namreč: ponedeljek, sredo in petek. Sobotno in nedeljsko številko »Slovenca« mi je mogoče brati šele v ponedeljek. Ako bi hotel dvigati list druge dni, ki niso zgoraj omenjeni, bi moral vsak mesec plačati še 15 dinarjev tako imenovane predalnine, kar se lahko imenuje krivično izžemanje občinstva. Svoje dni so ljudje hodili lahko vsak dan v tednu po svoje pošiljke ne da bi jih to kaj stalo, danes pa, žal, te ugodnosti ni več. Nekdanj je storila poštna uprava vse za povzdigo trgovine, obrti in prosvete, dandanašnja poštna uprava pa je izgubila iz vidika ta cilj ter je postala s svojimi pretiranimi pristojbinami nekako oderuško državno podjetje, kar je pa le v občutno škodo občinstva ter državi sami.

— Nove poštne zveze. S 1. aprilom je začela posloovati nova ambulanca Zagreb—Sušak. Z istim dnem je začela posloovati ambulanca Prijedor—Knin ter je bil upostavljen avtomobilni promet Gračac—Knin.

— Pomanjkanje poštne znamke zelo obtežuje in ovira pošto uradovanje Paketne pristojbine so visoke in morajo uradniki nalepiti na spremnico celo vrsto poštne znamke, ko bi sicer zadostovali dve ali pa tudi ena sa-

ma. Zadnji čas so ponatisnili 8 dinarske na 5 dinarske ter 60 parske na 20 parske, a s tem se je bore malo doseglo. Močno se pogrešajo 60, 50, 40, 10 dinarske in parski več vrst. — Kakor znano, naroča naša poštna uprava poštne znamke v daljnih tujih državah, namesto da bi dala zaslužiti domačim tiskarskim podjetjem, ki bi lahko napravila ravno tako lepe znamke kakor ameriške ali angleške tiskarne. A kar je še posebno žalno, je tudi to, da bi bile dosti cenejše, ker stane sam prevoz iz Amerike — kakor se nam iz zanesljive strani poroča — toliko, kolikor bi stala doma vsa dobava. Tako zapostavljanje domače industrije priča o nerazumevanju narodnega in državnega gospodarstva. Pri poslednjem naročilu poštne znamke na Angleškem so se Čehi čudili, kako da ni »bratske« države (namreč SHS država) dala znamke tiskati na Češkem. Čehi menda ne vedo, da se odločilni belgrajski krogi brigajo pri državnih dobavah za zarado, državne koristi so jim pa malo mar.

— Italijansko odlikovanje dr. Otokarju Rybažu. Italijanski poslanik v Belgradu general Bodrero in predsednik italijanske gospodarske delegacije Lucio sta 31. marca izročila dr. Otokarju Rybažu lento velikega križa italijanske krone.

— Naš železniški vojni park. Po uradnem poročilu o pregledu voznega parka vseh naših železnic imamo takas: za normalni tir 1921 lokomotiv, od katerih je v prometu 1055, 806 pa izven prometa; voz 41.851, od tega 24.145 v prometu, 17.706 izven. Za ozki tir 703 lokomotive, od tega 890 v prometu, 313 izven; voz 4860, od tega 3650 v prometu, 1210 izven. Ogromen del našega voznega parka čaka izven prometa na ministra, ki bi poskrbel za zadostno število kurilnic in delavnic, da bi se mogle popravne izvršiti doma.

— Smrtna kosa. V Mengšu je umrl 28. marca daleč od okoli priljubljeni lurski, rimski in jeruzalemski romar Andrejček — čevljar Andrej Vehovec. Svet po svojem življenju, vsepovsod spoštovan, si je pridobil tudi precejšnjo izobrazbo.

— Kaj lične pesmice je zapel v Zgodnji Danici, zadnja v Bogoljubu ob priliki lurskega romanja. Sveta je bila njegova smrt, na katero se je pripravil s težko, čudovito potrpežljivo prenašano boleznijo. — Glinjivo je bilo gledati pogreb preprostega revnega čevljarja, ki ga je na stotine ljudstva spremljalo na zadnji poti, domača godba mu je svirala, pevec peli žalostinke, društva z zastavami mu dajala čast. Bil je pač mož, ki je to zaslužil. Naj v miru počiva!

— Izleti po našem Jadranu. Podružnica »Putnika« v Splitu organizira za letošnje spo-

mlad in poletje serijo izletov ob dalmatinski obali. Polovanje se bo vršilo na posebni zato pripravljeni jahti »Nirvanac« ter se bo naenkrat moglo udeležiti potovanja 24 oseb. Cena vožnji in celokupni oskrbi je 180 Din na dan. Obenem opozarjamo zainteresirane, da imajo udeleženci teh izletov 25 odstotni popust po naših železnicah. Vse podrobnejše informacije daje podružnica »Putnika« v Ljubljani, kjer se tudi sprejemajo obvezne prijave.

— Osebnostne izpremembe v prosvetnem ministru. Pribeževanju se mudi z osebnimi spremembami. Za svojega pomočnika v prosvetnem ministru je imenoval Lazarja Kneževića. Zamenjal bo tudi načelnike za osnovne in srednje šole.

— Pegavec v Belgradu. V Belgradu imajo več slučajev pegavega legarja. Umrle so doslej 4 osebe.

— Burna seja v zagrebškem občinskem svetu. Zagrebški občinski svet je v svoji seji dne 31. marca razpravljala o predlogu avtonomnega odseka v stvari igrišča sportnega društva »Concordia«. Igrišče je bil občinski svet s sklepom dne 18. februarja 1922 oddal »Concordiji« v najem za 15 let. Avtonomni odsek sedaj predlaga, naj se navedeni sklep občinskega sveta razveljavi in igrišče odda v sonajem »Concordiji« in »Hrv. sokolskemu savezu«. »Concordia« se temu upira z vsemi silami in v zadnji občinski seji je došlo do ostrih nastopov, v katere se je mešala tudi galerija. Župan je dal galerije izprazniti, nato pa košljivo točko odstavil z dnevnega reda, češ da je treba še predstiditi.

— Nesreča na lovu. V Arešcu v Banatu je šel te dni posestnik Peter Rusovac na lov na divje rase. Skrivoma sta mu sledila dva vaška dečka: 15 letni Gjorgje Vukmir in 13 letni Ljuba Simić ter se potem skrila v njegovi bližini, da bi prisostvovala lovu. V tem je nastal mrak. Rusovcu se je zazdelo, da vidi par rac ter je sprožil. Potem je pohitel na mesto, da pobere plen. Toda namesto rac je našel dečka, Vukmira s prestreljeno glavo, Simića pa s prestreljeno roko: poslednji je bil prvega objel.

— Usmiljenim srecem se najtopleje priporoča uboga, vseh sredstev oropana rodbina vojnega invalida Andreja Kočarja, stanujočega na Trati 25, p. Škofja Loka. Ubogi 52 letni invalid je oče 8 otročičev ter hira že od leta 1921 na jetiki. Mož se nahaja sedaj na zavodu na Golniku, ženi Frančiški je pa prepuščena vsa skrb za otročiče v starosti 3—14 let. Vsak najmanjši dar v denarju ali kakoršnemkoli blagu bo dobrodošel.

Gospodarstvo.

VAŽNOST VELESEJMOV.

Cilji velesejmov so različni, treba pa jih je motriti posebej s stališča poedinih trgovcev in industrijev, a posebej s stališča nacionalne ekonomije v splošnem.

Razstavljenno blago stoji na ogled vsake-mu, kdor poseti velesejem; pa če tudi samo majhen del posetnikov prihaja z namero sklepanja kupčij, že dejstvo, da je toliko oseb razgledalo blago, je za razstavljalce izvrstna reklama in to take vrednosti, da so nedvomno že s tem pokriti stroški udeležbe na velesejmu. Reklama je namreč bazirana na premisah čisto psihološkega značaja, ter mnogo-krat trenutni utisek kake tovarniške znamke na maso več velja, kakor pa slučajno zaključena kupčija. Industriji morajo priti na čisto z dejstvom, da danes ni mogoče takoj žeti uspehov lastne reklame in morajo vedeti, da pogosto v tak posel investiran kapital v splošnem ne prinaša direktne koristi. Taka reklama je potrebna za dviganje prestiža industrije poedine nacije, s tem pa prinaša tudi industrijem direktno korist.

Tipični primer v tem pogledu nam daje Nemčija s svojo industrijo, ki si je znala s sličnimi sredstvi osvojiti svet. V našem slučaju seveda ne gre za osvojitve sveta, ampak za osvojitve naše lastne domovine. Radi tega je sveta dolžnost naših trgovcev in obrtnikov, da doprinesejo svoj kamen k zidanju velkanske zgradbe ekonomskega razvoja domovine s tem, da se udeležijo kot razstavljalci IV. Ljubljanskega vzorčnega velesejma, ki se bo vršil letos od 15. do 25. avgusta.

Preiskujoč z ekonomskimi kriteriji zgodovino in razvoj posameznih narodov pridemo do zaključka, da je njegova moč in sila ozko zvezana z njegovo ekonomsko prosperiteto. Ta prosperiteta pa ne zavisi samo od naravnega bogastva dežele, ampak od razumnega koordiniranja produktov industrije ter od njihovega nepretrganega udeleževanja v mednarodni trgovini. Tendence vsake države je emancipiranje od penetracije inozemske trgovine in industrije. Da se zamore doseči ta idealni cilj, ne zadošča samo prirodno bogastvo tal, bogastvo na surovinah, izobilje delavnih moči in inicijativa; treba je tudi producirati dobro robo, ter jo, kar je tudi zelo važno, treba znati placirati.

Naše pokrajine so v povojni dobi uspele, da so takorekoč iz nič ustvarile mnogobrojne industrije. In zopet ni dovolj samo producirati, ampak je potrebno, da se ve, kaj si je mogoče nabavljati doma, treba je konsumente naučiti, da kupujejo svoje potrebščine domačega izvora, konečno je treba pomesti s pred-sodki, da je tuje blago boljše kvalitete kot pa

domače. Seveda pri isti ceni. Vseled tega je potrebno, da se interesentom nudi prilika, da od časa do časa vidijo razvoj domače industrije in obrti. To priliko nudi vsem IV. Ljubljanski vzorčni velesejem, ki je ena od najuspešnejših, a obenem tudi najcenejših reklam za vsako industrijo in obrt. Posebno pa to velja za novejša povojna firma in nove artikla, ki se preko institucije velesejmov s pridom afirmirajo.

* * *

g Zitni trg. Na novosadski produkti bori notirajo žitu sledeče cene: pšenica 322.50 do 325 Din, ječmen 325 Din, oves 250 Din, koruza 232.50—250 Din, pšenična moka št. 0 510 Din. — Tendence slaba.

g Produkcija tobaka v Bosni in Hercegovini. Štiri tobačne tvornice v Bosni in Hercegovini so producirale lani 1198 milijonov komadov raznih cigaret in 304.8 ton tobaka v zavojih. V istem letu je znašal konzum tobaka v celi Bosni in Hercegovini 257 milijonov cigaret in 1281 ton tobaka v zavojih. Tobaka se je lani pridelalo v celi Bosni in Hercegovini okoli 3000 ton, leta 1922. pa 2485 ton.

g Izvoz železa iz Češkoslovaške v Jugoslavijo. V januarju mesecu letos je kupila Jugoslavija v Češkoslovaški 910 ton železa, v februarju pa 2550 ton.

g Poljska zunanja trgovina in konjunktura. V preteklem letu je uvozila Poljska za 1118 milijonov zlatih frankov blaga, izvozila pa za 1195 milijonov. Situacija v tekstilni industriji je normalna. Petrolejska industrija je prejela veliko naročil iz inozemstva.

g Prisilna fuzija bank na Mažarskem. Na Mažarskem se pripravlja zakon, ki ima namen, olajšati fuzijo srednjih in manjših bank. V kolikor bi se ti zavodi ne hoteli posluževati tega olajšanja v teku gotovega časa, bi se jih imelo prisiliti na fuzijo.

g Poljska navezana na italijanski tobak. Poljska je dobila od Italije posojilo. Na podlagi te pogodbe mora dobaviti Poljska od Italije dva milijona kilogramov tobaka od italijanskega tobačnega monopola. Poleg tega je podpisan med poljsko vlado in tvrdko Ugoc Folco Pecchioli sporazum, na podlagi katerega se ta tvrdka obvezuje glede kritja 60 odstotkov tobačnih izdelkov Poljski.

g Množina produciranega piva v Plznu. V vseh štirih pivovarnicah se ni doslej nakuhalo ni 1 milijon hl, kar je pred svetovno vojno produciral »Prazdroj«, meščanska pivovarna sama. Navarilo se je: »Prazdroj«, meščanska pivovarna l. 1922. 422.000 hektolitrov, l. 1923. 548.400 hektolitrov, »Gambri-nus«, prva delniška pivovarna l. 1922. 183 tisoč 500 hektolitrov, l. 1923. pa 120.000 hl, »Rčor«, društvena pivovarna l. 1922. 97 ti-

soč 907 hl, l. 1923. pa 84.000 hl, »Svetovar«, češka delniška pivovarna l. 1922. 93.798 hl, l. 1923. pa 89.124 hl. Vsega vkup se je navarilo l. 1922. 747.205 hl, l. 1923. pa 836.524 hl. g Življenjski stroški v Angliji so bili koncem februarja za 38 odstotkov večji kakor pred vojno.

BORZA.

Zagreb, 2. aprila. (Izv.) Italija 3.56—3.59, London 344—347, Newyork 79.40—80.40, Pariz 4.6875—4.6875, Praga 2.3770—2.4070, Dunaj 0.11837 do 0.11537, Curih 14.13—14.23.

Curih, 2. aprila. (Izv.) Pešta 0.0080, Italija 25.85, London 24.50, Newyork 570, Praga 17.10, Dunaj 0.00805, Bukarešt 3, Sofija 4.1, Belgrad 7.10.

Ljubljanske novice.

Ij Seja kluba občinskih svetovalcev SLS se vrši jutri v petek ob šestih zvečer v posvetovalnici Jugoslovanske tiskarne. Ker je dnevni red zelo važen, prosim polnoštevilno udeležbo. — Predsednik.

Ij Umor na ljubljanskem polju. Včeraj so zopet zasliševali aretiranega Jerančiča, ki pa umora še ni priznal. Včeraj popoldne so peljali Jerančiča uklenjenega na mesto, kjer je bila umorjena Fanči Petkovšek, od tam so ga pa peljali v mrtvašnico, kjer so mu pokazali truplo umorjene. Tudi tu Jerančič še ni priznal umora. Mrtvašnico je oblegala ves dan velika množica ljudi.

Ij Poziv na naše človekoljubne gospodič-ne. V soboto, dne 5. aprila priredi akcijski odbor za pomoč gladujočim Slovincem v Westfaliji dinarski dan. K temu nam je treba agilnih in požrtvovalnih deklic, ki bi tega dne zbirale prispevke za naše nesrečne rojake v tujini. Zato prosimo vse gojenke srednjih in trgovskih šol, katerim so ravnateljstva dovolila, da se zglase v soboto ob 8. zjutraj v pisarni Jugoslovanske Matice, Pred škofijo 21, I. nadstropje. Upamo, da se naše mlado žens-tvo oglasi tega dne v velikem številu, da se žrtvuje za človekoljubno delo. — Naše občinstvo pa prosimo prav nujno, naj bo z našimi požrtvovalnimi deklicami uljudno in obzirno, saj delo, ki ga vrše, ni za zabavo. Nadejamo se zanesljivo, da se v soboto vsakdo odzove z enim dinarjem za naše Westfalce.

Ij Opozorjamo na današnji oglas glede sodne dražbe raznega manufakturnega blaga, ki se vrši dne 9. aprila 1924 ob 9. dopoldne ter nadaljne dni v skladišču v Ljubljani, Mestni trg št. 25-I.

Ij Polodanska in popoldanska služba na ljubljanskih poštah filijalkah 4 in 5. S 1. t. m. se je zopet uvedlo popoldansko uradovanje pri poštnem uradu Ljubljana 4 (v Kopitarjevi ulici) ter pri poštnem uradu Ljubljana 5 (na Zaloški cesti). Uradne ure so: 8—12 in 14—18.

Ij Kaj je z ograjo ob Grubarjevem prekopu? Pod tem naslovom je prinesel nedeljski »Slovenec« notico, katere je bila v toliko netočna, da v tej zadevi ne pada krivda na stavbeni urad. Resnici na ljubo bodi povedano, da je bila stvar v stavbnem uradu rešena še meseca avgusta, rešitev pa je ostala med akti na magistratu in ni prišla pred občinski svet, ker je bilo za to popravilo po stavbnem uradu proračunjena prevelika vsota, ki bi v rednem občinskem proračunu za enkrat ne mogla najti kritja. Alojzij Zajec, občinski svetnik. — Opomba uredništva. Kakor smo izvedeli, se je zadeva sedaj na predlog stavbnega urada rešila na ta način, da se je ulica ob Grubarjevem kanalu za promet zaprla.

Ij Umrla je 1. t. m. ga Helena Vavpotič roj. Šubic, soproga nadpaznika mest. dohod. urada Gregorja Vavpotiča. Pogreb bo v četrtek, 3. t. m. ob 4. popoldne iz mrtvašnice deželne bolnice k Sv. Križu.

Ij Mestna zastavljalnica ima tomesečno dražbo avgusta 1923 zastavljenih predmetov 10. t. m. pop.

Po svetu.

— Ognjenik Stromboli bluje. Ponoči na 1. t. m. je začel ognjenik Stromboli ob silni eksploziji bljuvati velike množine pepela, kamenja in lave. Eksplozija je bila tako silna, da so po bližnjih krajih v oknih popokale šipe ter je bilo pri tem ranjenih 15 oseb. Več vinogradov je uničenih. Ognjenik je ves pokrit z dimom in paro, tako da ni mogoče ugotoviti izprememb na njegovi površini.

— Fašistovska ljubezen do katolištva. Dne 29. m. m. so fašisti v Benetkah udrli v prostore katoliške mladinske organizacije in zmetali na ceste mize, stole, knjige in vse druge premičnine. — Isti večer je gruča fašistov na ulici pretepla dva mladeniča, ki sta se mirno in tiho vračala iz svoje katoliške organizacije z društvenim znakom in gumbnici. — V Cremoni so fašisti ovadili duhovnika Bozzuffija, ki je v svojih postnih pridigah govoril o dolžnostih bogatinov in revežev. Očitajo mu, da je hujskal na razredno sovraštvo.

— 80.000 otrok brez nadzorstva. Kakor poroča moskovska »Pravda«, je v Ukrajini 55.000 otrok brez nadzorstva. V tem številu niso všteti oni otroci, ki žive po selih in seliških in kojih številu ni lahko ugotoviti. — »Pravda« je zato teh misli, da znaša vse število otrok, ki so v Ukrajini brez nadzorstva, najmanj 80.000. V kakšni bedi žive ti revčki, je razvidno iz zdravniških poročil otroškega zavetišča v Poltavi, ki pravijo, da je tamkaj 80 odstotkov nežne mladine jetične.

Dr. Goršič contra »Slovenec«.

Stol sedmorice v Zagrebu je te dni razpravljajal o ničnostni pritožbi, ki jo je vložil naš zastopnik g. dr. Janko Brejc proti razsodbi v tožbi dr. Fr. Goršiča proti »Slovenec« radi članka »Socialno delovanje«, objavljeno 6. okt. 1923. Ta razsodba je za žurnalistiko važnega načelnega pomena in zavrača sodno prakso, ki se je pri nas uveljavila zadnja leta v tiskovnih procesih.

Razprava proti »Slovenec« radi omejenega članka se je vršila dne 17. nov. 1923 pred delnim sodiščem v Ljubljani, kakor smo svoječasno poročali. Naš odgovorni urednik je bil bolan in je njegov zagovornik dr. Janko Brejc tudi predložil zdravniško spravevalo o njegovi bolezn. Na vprašanje, če je odgovorni urednik čital inkriminirani članek, je zagovornik dejal, da o tem ne more podati nobene izjave, ker v tem oziru nima nobene informacije od svojega klijenta. Nastopil je pa dokaz resnice za trditve v članku. Senat je pa dokaz resnice zavrnil, ker se ne more dokazati, da je obtožene članek čital, sam se pa o tem ni izjavil, in obtoženca obsodil. Po tej sodni praksi bi bili uredniki postavljeni izven temeljnih določil kaz. postopnega reda in bi veljalo zanje izjemno procesualno stanje. Stol sedmorice je ničnostni pritožbi ugodil, prvo sodbo razveljavil in odredil ponovno razpravo, v kateri bo dokaz resnice dopuščen. Ta razsodba stola sedmorice še ni dostavljena, bomo pa o njej radi njene načelne važnosti še izpregovorili.

Naznanila.

Starešinski sestanek se vrši jutri, v petek, 4. t. m. ob 8 v Akademskem domu. Predaval bo strokovnjak o Einsteinovi teoriji. Vabimo k obilni udeležbi. — Predsednik.

Stolna prosveta ima danes, v četrtek zvečer ob 8 v Jugoslovanski tiskarni sejo.

Važna seja odbora »Zveze slov. pevskih zborov« bo v petek, dne 4. aprila 1924 ob šestih zvečer v Glasbeni Matici.

Krekova mladina Sneberje-Zadobrava priredi v nedeljo, dne 6. t. m. na Ježici igrokaz v štirih dejanjih »Divji lovec«. Začetek ob 3 popoldne.

Francoski Institut priredi predavanje v nedeljo ob 11.15 popoldne v veliki dvorani univerze. Predava v francoskem jeziku g. prof. Raymond Warner: Anatole France intime. Sa personnalité. Vabijo se vsi prijatelji francoske kulture.

Koncert vsaki dan v restavraciji in kavarni »Tratnik« salonske kapele ob 8 do 1 ponoči. Vstop prost.

Prosvetna zveza v Ljubljani.

Knjižnica Prosvetne zveze (poleg Uniona v palači Vojkove posojilnice) je odprta vsak delavnik od 9—12 (večkrat do 13) in od 2—4 (navadno do 6). Knjižnica je javna in vsem poštenim izposojevalcem odprta, posebno pa so vabljeni člani katoliških prosvetnih organizacij. Izposojevalnina je zelo nizka (enkratna vpisnina 3 Din, od izposojene knjige za 14 dni 0.50 ali 1 Din (po velikosti knjige). Zadnji mesec se je valed nakupa in darov zopet zelo pomnožila in obsega že več tisoč števil. — Prosimo pa vse prijatelje, ki imajo kaj smisla in poštvalnosti za potrebe te edine naše javne knjižnice v Ljubljani, da ji darujejo po eno ali več knjig, ki so jih že prečitali in jih sami ne rabijo. Če ne marajo sami prinesiti daru v knjižnico, naj nas obveste, da pridemo ponj! Lepo prosimo! — Knjige posojamo tudi članom društev na deželo, če sami (ali po zastopniku) pridejo ponje in jih vrnejo v knjižnico. Po pošti ne pošiljamo. — Včlanjenja društva naj se glede nakupa knjig obratujejo vedno na našo pisarno, v lastnem interesu!

Poslovnik Prosvetne zveze je postavljen in odobren od obeh zvez (Ljubljana in Maribor). V tisk gre še pred Veliko nočjo. Kdor ga naroči in plača do 10. aprila, ga bo dobil za 8.50 Din, drugi za 10 Din.

Skiopletnih slik ima na razpolago Prosvetna zveza že nad 2200; v kratkem dobi novih 300.

Neve skiopletne in posamezne dele (projekcijske žarnice, obločnice, reostate, transformatorje, leče objektivne itd.) naročite le pri Prosvetni zvezi, ki pozna trg, potrebe in ima ugodne stike s tvornicami teh predmetov; tudi to jo predvsem interes društev.

Predavatelje (za vse stroke in kulturne panoge ali časovna vprašanja) pošilja Prosvetna zveza včlanjenim društvom ako en mesec (ali vsaj 14 dni) prej sporoče željo pisarni in poravnajo g. predavatelju vožnjo po železnici 3. razreda. Pri oddaljenosti nad 4 km od postaje naj po možnosti pripravijo tudi voz.

Prosvetne okrajne odbore ustanovite gotovo v aprilu kjer jih še niste.

Tajništvo Prosvetne zveze.

Cerkveni vestnik.

c Duhovne vaje za moške se prične danes zvečer ob 7 v križanski cerkvi. Dostop imajo samo moške in mladeniči.

Učiteljski vestnik.

Podružnica Slomškove zveze za ljubljansko okolico zboraže v soboto, dne 5. aprila ob 10. uri v Ljudskem domu v Ljubljani s sledečim dnevnim redom: 1. nagovor; 2. referat tov. štruktura o novem šolskem zakonu; 3. stanovske zadeve; 4. slu-

žajnosti. — Udeležba naj bo polnoštevila! — Rupert Vinko, načelnik.

Urgenea. Šolski voditelji smo pričakovali, da nam po krivici ustavljeno opravilno doklado izplačajo 1. aprila. Denar v ta namen je določen, pa ga od nikoder ni. Kaj neki študira, da ga ne izplačajo. Menda vendar ne bo ta denar izginil v kakšne druge namene? Mogoče leži krivda na okrajnih šolskih svetih, ki naj bi dali neka poročila, kakor smo čuli. Pospošite vendar že to, da si bomo mogli vsaj za veliko noč preskrbeti majhen kolaček. Računi vam tudi ne morejo delati velikih preglavic, ker to se vendar lahko preračuna: za trirazredne šole nam gre na leto po 300 K, potem pa za vsak razred ali vzporednico po 50 kron več. Za preračunavanje dohodninskega davka pa imate gotovo »ključec«. Pa ne zamerite, če urgiramo. So pač težki časi in okolnosti, ki nas silijo v to.

Ljudski oder.

Nedelja, 6. aprila ob 4 popoldne »PASIJON«. Četrtek, 10. aprila ob 8 zvečer »PASIJON« ali »KRISTUSOVO TRPLJENJE IN SMRT« v 10. slikah. Ta igra se bo uprizorila v istem obsegu, kakor lani ob katoliškem shodu. Nedeljska popoldanska predstava je namenjena v prvi vrsti za občinstvo iz dežele, zato naj p. n. ljubljansko občinstvo po možnosti poseti večerno predstavo v četrtek. Predprodaja vstopnic kakor že objavljeno in kakor je razvidno na lepakih.

Narodno gledališče.

DRAMA.

(Začetek ob 8. uri zvečer.)

Četrtek, 3. aprila: ASANTKA. — Red D. Petek, 4. aprila: CEZAR IN KLEOPATRA. — Red F.

Sobota, 5. aprila ob 4. uri popoldne HAMLET, dijaška predstava pri nižjih cenah. — Izven.

Nedelja, 6. aprila: KAMELA SKOZI UHO ŠIVANKE. — Izven.

OPERA.

(Začetek ob pol 8. uri zvečer.)

Četrtek, 3. aprila: Možiček in plesni večer baletnega zbora Narodnega gledališča v Ljubljani. A. Petek, 4. aprila: Plesni večer gđ. Wisiakove. Izv. Sobota, 5. aprila: Poljube. Red E.

Dijaška predstava. V soboto, dne 5. t. m. se vprizori v dramskem gledališču Shakespearjeva igranja »Hamlet« kot dijaška predstava pri nižjih cenah. Predstava je namenjena v prvi vrsti dijaštvu, vabimo pa tudi drugo občinstvo na poset te predstave. Začetek točno ob 4 popoldne.

Plesni večer baletnega zbora. Po daljši pavzi je nastopil celotni baletni zbor samostojno ter nudi občinstvu prijeten večer. Nič eksotičnega, izvanrednega ni nudi ta večer, ali to, kar je podal, je bilo prikopno in priznanja vredno. Prvi del plesnega večera je obsegal sedem samostojnih točk, drugi pa izvirno pantomimo dr. J. Ipaveca »Možička«. Prvi ples, Chopinovo polonezo, sta plesali gđ. Vavpotičeva in gđ. Japljeva, obe zelo dobro, tako da jih vsled mask na obrazu in enakih postav momentano ni bilo mogoče ločiti. Priznati se mora gđ. Japljevi, da je v tej točki pokazala talent. Več resnosti posebno v baletnih točkah opernih večerov in gđ. Japljeva bo dosegla lepe uspehe. Ob tej priliki bi omenili, da je kokečiranje med plesom neumestno in jemlje vero v resnost poklica. Zelo originalna sta bila kostuma, krasna v barvah, vendar za polonezo predolga in ohlapna. Valovanje dolgega širokega krila odgovarja bolj valovitemu gibanju valčka kot ritmu koraka, kjer so kretnje in gibi ostrejši. Zelo ljubka je bila druga točka »Srčno veselje«, katero je plesal g. baletni mojster Trobiš ter mali plesniki Jezeršek in Habič. Primitivnost kompozicije je omogočala malima do uspeha. Gosp. Trobiš, kot domači plesni učitelj, groteskno podan, je izpopolnil to točko. Pač najboljša je bila gđ. Svobodova v »Veseljju ljubezni«. Priznati moram, da groteska gđ. Svobodovi najbolj odgovarja ter je želeli, da se v tej smeri izpopolni. Žela je obilo priznanja ter morala to točko ponavljati. Tudi občinstvo ljubi bolj vesele, groteskne, komične motive, ker so primitivnejši v izražanju in lažje dostopni. — V »Rožnem valčku« je nastopil celokupni baletni zbor. Ta točka je povsem izrazito baletnega značaja, a brez globlje vsebine. Prijetno za oko, a ne več. Razsvetljava v tej točki z raznobirnimi lučmi je precej primitivna ter spominja figure v njej na mavčne sohe v dveh barvah iz secesije. Tehnično pa je bila tudi ta točka dobro podana. — Straussov valček »Ob lepi sinji Donavi« sta plesala gđ. Vavpotičeva in g. Trobiš. Ples tvori kompozicijo baleta in pantomime, v kostumih oživiljen bidermajer. Celotni vtis zelo lep. — Najmanj zadovoljiv je bil »Holandski ples«. Plesali sta gđ. Japeli in gđ. Mohar. Udarjanje kokle se ni vedno ujemalo z ritmom godbe. Ples je tehnično težak ter je bil z defektom na kokljah ene plesalke še bolj otežkočen. — Zelo temperamenten je ogrski ples g. Trobiša in gđ. Svobodove. Pač se je nekoliko občutila fizična utrujenost g. Trobiša ko je dvignil plesalko ter jo ponesel preko odra. Omenil bi da je fizično preveč, če se mora plesni mojster brigati poleg plesa za režijo, sceno, kostume ter se boriti z nešteto drugimi malenkostmi, poleg tega pa še sam plesat. — Najlepšo točko ve-

III.
To milo dela teli Mici,
najboljši v kraju sia perici.
Ta vidi pene in se čudi,
kaj milo »ZLATOROG« vse nudi.
Nadaljevanje sledi.

čera pa je tvorila ljubka pantomima dr. J. Ipaveca »Možiček«. Možiček je zelo primitiven vsebinsko kot muzikalno. Primitivno je bil tudi zasnovan celoten plesni del, kar je povsem pravilno, ker se mora računati z zmožnostjo našega baletnega zbora. Podan je bil zelo prijetno in dovršeno. Gđ. Svobodova, Vavpotičeva in g. Trobiš so v polni meri zadovoljili občinstvo. Konec je bil nekoliko predolg ter bi manj izraziti del lahko odpadel, s čimer bi pantomima še nekoliko pridobila. Iz vsega, kar je nudil baletni mojster in njegov zbor, je sevala ljubezen do plesne umetnosti in resna volja dvigniti se na višino, ki jo mora imeti baletni zbor kraljeve opere. — Pripomba na gledališkem listu: posnemanje plesov je prepovedano, je neumestna. Dober plesalec-umetnik ne bode nikdar kopiral, slab pa, čeprav kopira, ni njegovo delo za nič, ne eno ne drugo pa ne more škoditi avtorju, ter dokazuje umetniško vrednost njegovih del. — Plesni sestoje iz plesnih elementov in motivov, ki tvorijo nekak besednik plesne umetnosti. Umetniška vrednota plesa pa ne leži v enem ali drugem motivu, temveč v umetniški poziciji in v umetniškem izražanju, ki se pa ne da kopirati, kjer pa se kopira, se to takoj čuti in spozna. Arh. prof. Kregar Rado.

OBLEKE

najboljše, najcenejše, v največji izbiri ima
I. MAČEK, LJUBLJANA.

Prosveta.

pr Koncert Zveze slovenskih pevskih zborov v Ljubljani, na katerem nastopi okrog 600 slovenskih pevcev, se vrši v nedeljo, dne 6. aprila ob 3. popoldne v Unionu. Za ta koncert vlada tako v Ljubljani kakor izven Ljubljane največje zanimanje, saj bo to plemenita tekmá idealnih in poštvalnih kulturnih delavcev, slovenskih pevcev. Spored nam nudi najzanimivejšo in najpestrejšo sliko naše glasbene literature. Zastopana je cela vrsta naših najboljših modernih komponistov. Ta spored je najboljše spričevalo sistematičnega in temeljitega dela v naših društvih. Vstopnice so v predprodaji v Matici knjigarni, ki sprejema tudi zunanja naročila. Vstopnice se zunanjim reflektantom rezervirajo ter dobe iste na dan koncerta od 2. dalje pri koncertni blagajni.

pr Bogoslovni Vestnik. Leto IV., zvezek II. — V začetku tega tedna je izšel nov zvezek glasila Bogoslovne Akademije v obsegu 6 tiskanih pol. Vsak izmed štirih razpredelkov prinaša mnogo zanimivega. Razprave so tri. Dr. F. Ušeničnik nadaljuje in končava svoja raziskovanja o obredniku oglejske cerkve v ljubljanski škofiji (str. 97—127), poroča o obredih velikega tedna in velike noči, skrbno primerjajoč oglejsko agendo z ljubljanskim Klubenburgovim, Kaučičevim in Wolfvim ritualom, ter slednjič pripoveduje, kako in kdaj je v ljubljanski škofiji prenehal oglejski obred. Skrbno pisana razprava vzbuja željo, da bi se na sličen način preiskali tudi obredniki drugih naših škofij. — Dr. A. Landgraf, profesor v Bambergu, nadaljuje svoje dogemsko-zgodovinsko raziskovanje o pojmovanju odnošaja med ljubeznijo in moralno dobrostjo človeških dejanj (str. 127 do 144). V tem zvezku objavljeni del ima posebno vrednost, ker uporablja avtor za do bo zgodnje skolaslike mnogo nenatanejenih virov iz prebogaté vatikanske zbirke manuskriptov. Dr. G. Rožman je objavil lepo razpravo o cerkvenem arhivnem pravu (str. 145—155). V prvem oddelku podaje zgodovino cerkvenega arhivnega prava, v treh nadaljnjih pa tolmači obče veljavne predpise novega zakonika. — Prispevkov za dušno pastirstvo je celih 21 strani (156—176); nanašajo se na asketiko, homiletiko, moraliko in liturgiko. — V oddelku Slovestvo (str. 177—186) je ocenjenih 10 knjig, med temi Žigonovo delo o božjem delovanju

KNJIGOVODJA

s trgovsko-ekspozitno, bančno in tovarniško prakso, vešč ital., franc. in angl. želi premeniti mesto iz družinskih razlogov le v Ljubljani. — Ponudbo pod »Perfekt 30« na upravo lista. 1792

Prodaj skoraj novo BAKO, pripravno za vsako obri in skladišče. — Naslov v upravi lista pod št. 1843.

PIANINO ali KLAVIR, dobro ohranjen, boljše trdke, KUPIM. — Ponudbo s točnim opisom notranje konstrukcije in zadnjo ceno. — Naslov pove uprava »Slovenca« pod št. 1805.

Konciplent

s substitucijsko pravico, išče mesta. — Ponudbo pod »Konciplent št. 1876« na upravo.

Pozor!

Kupujem po visokih cenah STARE OBLEKE, ČEVLJE, POHIŠTVO itd. — Dopisnica zadostuje. Pridem na dom. — DRAME Martin, Ljubljana, Sv. Jakoba nabrežja št. 29.

VEČ VOZ DOBREGA

KONJSKEGA GNOJA prodam. Cena po dogovoru. Zamenjam ga tudi za seno, slamo ali oves, vse po dogovoru. ALOJZIJ PLANTARIČ, Rimska cesta 23, 1867

Klavir

dobro ohranjen, napredaj. — Naslov prodajalca se izve v upravi lista pod št. 1878.

Kupim DALJNOGLED (TRIÉDER - BINOCLE)

s 6., še rajše z 8-kratno povečavo. — Ponudbo s ceno upravištvu »Slovenca« pod št. »Daljnogled št. 1839«.

Inserirajte v »Slovencu«

Dinamo HP 1 1/2

275 volt, 2-4 Amp. po ugodni ceni prodam. — Naslov pove uprava lista pod št. 1869.

v stvarih in monografija znanega dogmatika Kristijana Pescha o Mariji posredovavki vseh milosti. — Med beležkami (str. 186—192) odgovarja A. Ušeničnik prof. Zimmermannu, ki je v zagrebški Bog. smotri objavil kritiko njegove metode spoznavne kritike. Zadnja beležka nudi nekaj statistike poganjskih misijonov. — Ta pregled kaže, kako bogata je vsebina novega Vestnikovega zvezka.

Turistika in sport.

Manifestacijski obhod sportnikov na olimpijski dan bo za Ljubljano izredno važna prireditve. Spreveda se udeležijo sportniki v vseh panogah, ki se pri nas goje. Zastopani bodo nogomet, lahka atletika, hazena, težka atletika, plavanje, tenis, zimski sportniki, turisti, kolesarji, motociklisti in avtomobilisti. V vsem je dosedaj prijavljenih približno 700 sportnikov, ki nastopijo deloma v sportnih dresih in s sportnim orodjem. Podrobnije o tej manifestaciji še objavimo, istotako ulice, kjer bo šel obhod.

Uganka

bode popolnoma rešena šele v soboto zvečer, dne 5. t. m. na »Lovskem zabavnem večeru« v Kazini, ki se prične ob 20. Spored pester: prosta zabava, menežarija, streljanje na pridenjenega zajca, šaljivi prizori, lovska laž za prvenstvo v Sloveniji i. t. d. Med zabavo petje in godba. Na zahtevo obetajočih se udeležencev, se je določila vstopnina 2 Din za osebo.

Darovi.

Znanstvenemu društvu za humanistične vede v Ljubljani, ki reprezentira jedro akademije znanosti, so v zadnjem času darovali: Jadranska banka v Ljubljani 1000 Din, g. E. Lovšin 1000 Din in neimenovani 4000 Din. Plemenitim podpornikom naše znanosti iskrena hvala!

BERSON
gumijevе pete in
gumijevе podplate
Vam mora pritrčiti Vaš čevljar na čevlje, ker s tem ne štedite le z denarjem ampak varujete tudi noge in obuvajo.

Poizvedovanja.

Naša sta se dva ključa (eden meden). Na razpolago sta v našem upravnistvu.

Izgubila se je večeraj zjutraj ob 7 na glavnem kolodvoru ob prihodu štajerskega vlaka listnica rdeče barve z vsebino K 7000. — denarja. Pošten najditelj se prosi, da jo odda proti nagradi na naslov: Franc Janež, pietarstvo, p. Dol pri Ljubljani.

Meteorološko poročilo.

Ljubljana 306 m n. m. viš.					
Normalna barometrska višina 736 mm.					
Čas opazovanja	Baromet. v mm	Term. v C	Vetrov. diference v C	Nebo, vetrovi	Podavino v mm
1. 4. 21 h	726.5	7.0	0.3	dež	—
2. 4. 7 h	725.9	7.0	0.5	dež	8.1
2. 4. 4 h	726.2	10.2	0.4	oblač.	—

Meblovano SOBO

in celodnevno hrano more
dobiti takoj 1 ali 2 gospodinj-
ni. - Naslov v upravi št. 1836.

DRVA

edrezki od parket in žage,
bukova in hrastova, dolga po
25 Din za 100 kg, kratka po
30 Din za 100 kg, in žaganje
od trdega lesa po ugodni
ceni, dokler traja zaloga. -
IVAN ŠIŠKA, tovarna parket
in parna žaga, Ljubljana,
Metelkova ulica 4. 1854

Prodaj dobro idočo ZLATO
DAMSKO URO.

Poizve se od 8.—12. dop. -
Naslov pove uprava št. 1830.

PORAVNALNIK

(Abrihtmaschine). Stroj je
nov in se radi pomanjkanja
prostora takoj proda za
15.000 Din s predležjem vred.
- Parna žaga škofljica. 1856

Pril, skoro nova HISA
naprodaj z 2 sobama, kuhinjo,
2 kleti in 1/2 orala zemlje;
2 minuti od postaje Mokronog-
Bistrica na Dolenj. Priselci se
lahko takoj. - Naslov: Ludv. VOKAUN,
Gaševa ulica št. 14, Ljubljana.

Pozor, gostilničarji!

Prodaj po zelo nizki ceni
več steklenic od četrt litra
do 5 litrov, kozarce, vrčke
za pivo, jedilno orodje, krož-
nike, namizne prte, stole in
vinsko sesalno z 10 m cevi.
Naslov pove uprava št. 1879.

POLENOVKA

namočena se dobi vsak pe-
tek ter tudi med tednom pri
tvrdki FR. KHAM, nasproti
hotela «Uniona». 976

Črne dežne plašče
s kapuco po Din 600.- naprej,
in pelerine, posebno
primerne za preč. duhovščino,
priporoč. konfekcijska in
modna trgovina

FRAN LUKIC

Pred škofijo 19.

**Najceneje
CEMENT**

Prima Portland Trbo-
veljski in Dalmatinski,
dobavlja v poljubnih
množinah. V zalogi tudi
apno. Naročila sprejema
H. PETRIČ, Gosposvet-
ska cesta 16/l. - Tel. 343.

Tesarski DELOVODJA

za na deželo se sprejme.
Potrebna je znanost v teo-
riji in praksi ter primerna
kavcija. Prednost ima samo-
stojen, pošten in marljiv. -
Ljubljana, Prule 8. 1855

Brivskega pomočnika,

Slovenca, samo prvovrstno
moč, sprejme v trajno
nameščenje takoj **FRANJO**
BRISKI, brivec, ZAGREB,
Ilica št. 137. 1873

Gospodinja - služkinjo

pridno in pošteno, ki ima
veselje do vrta in živali, liče
starejši gospod na deželi,
popolnoma sam in neodvi-
sen. - Ponudbe na upravo
lista pod: Na deželo št. 1838

**Oblastveno dovoljena
POPOLNA RAZPRODAJA**

našega oddelka za pletenine, trikotažo in perilo.

Dovoljujemo si cenjene odjemalce opozoriti, da se nahajajo v zalogi že večje mno-
žine različnega blaga kakor:

Za dame: perilo, bluze, predpasniki, nogavice in rokavice. **Za gospode:** triko
perilo, sviterji, srajce, ovratniki, naramnice, nogavice, rokavice, gumbaše in dokolenice.
Za otroke in dojenčke: perilo, osobito znamke «Tetra», pat. nogavice, sviterji,
čepice i. dr. - Brisače, različna galanterija in kozmetika. - Vse to blago razproda-
jamo pod tržnimi cenami, samo dotlej dokler traja zaloga.

A. & E. SKABERNE, Ljubljana, Mesni trg 10.

**ZVONOLIVARNA
ZVONOGLAS**
TOMANOVA ULICA MARIBOR TELEFON ŠT. 74

**HITRA POSTREŽBA,
PRVOVRSTNA IZVRŠITEV, NIZKE CENE.**

RAČUN PRI:
ZADRUŽNI-GOSPODARSKI-BANKI
MARIBOR.

"ZVONOGLAS"

OKUSNO
IZDELANI
BRONASTI
ZVONOVI -

HARMONIČNO
AKORDIČNI
TRAJNI
GLASOVI

Inserati

v «Slovencu» imajo za našega trgovca in obrtnika
velik uspeh, ker ima ta dnevnik največ naročnikov
med našim ljudstvom na deželi. Cene oglasom

v «Slovencu»

so tako določene, da se lahko naroči oglas že za
ceno od 5 Din naprej in je torej insercija pristopna
tudi manj imovitim. Cenik za oglaš in pa izvod
časopisa dobite na zahtevo popolnoma

Zastonj!

V večjem mestu Slovenije se **ODDA V NAJEM**
zelo dobro vpeljana TRGOVINA

in sicer s špecerijskim, kolonijalnim in mešanim blagom,
alkoholnimi pijačami, mlinskimi izdelki ter poljskimi,
vrtnimi in gozdni pridelki. Vpoštevalo se bo le solidne
in dobre trgovce. Stanovanje in skladišča v hiši. Pre-
vzeti je vso zalogo po dnevni ceni za približno 150.000
dinarjev. - Ponudbe je poslati na upravo «Slovenca»
pod šifro: «TRGOVINA V NAJEM št. 1650.

Drobni čebulček

Arpadžik mostarski

Drobno okroglo blago nudi na veliko in malo po
najnižji dnevni ceni dokler zaloga traja

Mehmed Kaladžić, Mostar.

Sodna dražba konkurzne mase

t. j. manufakturnega blaga, trikotaž, predvsem velikih
partij posteljnih batiranih odej ter vsega inventarja, se
prične dne 9. aprila 1924 ob 9. dopoldne ter na-
daljuje prihodnje dni v skladišču v Ljubljani, Mestni
trg št. 25, I. nadstropje. - Prodajalo se bo proti
gotovini. - Inventurni zapisnik je na vpogled v pisarni
konk. upravitelja dr. Ivo Benkoviča, odvetnika v
Ljubljani, Miklošičeva cesta št. 6. 1846

Naznanilo preselitve!

Družba „ZORA“ v Ljubljani

obvešča svoje p. n. odjemalce,

da se je preselila s 1. apr. t. l.

iz dosedanjih pisarniških prostorov na Dunajski
cesti št. 33 (pri Balkanu) v nove lokale na
KRALJA PETRA TRG ŠT. 2 (pritličje),
naspr. sodnije, kjer sprejema celodnevno naročila.
Skladišče se nahaja na Martinovi cesti 32,
med Kolinsko tovarno in tovarno za klej, kamor
naj izvolijo p. n. odjemalci pošiljati svoje vozni-
ke po blago ali pa vračati prazno posodo. - Cenj.
odjemalcem se najtopleje priporočamo za nadaljno
naklonjenost in podelitev naročil z zagotovilom
najsolidnejše postrežbe.

Telefon št. 534.

Telefon št. 534.

Agitirajte za naše časopise!

**Prodajo se
4 stavbene parcele**

skupni izmeri 3256 m². Prodaja se posamezno ali pa
skupno. Poizve se pri lastniku ANTON KRAMARJU
ali pri g. JOZE SEIDL-NU, Ljubljana 7, Celovška c. 2.

Pa z drvmi žgano apno

cement, katranske proizvode in ves ostali gradbeni
materijal dobavlja

METALOKEMIKA d. d.

Zagreb.

Oddelek za gradbeni material
Strossmayerova ul. 6.

Telefon 16-11, 27.

Filiale: Beograd, Sarajevo.

Dne 6. in 13. aprila bo v RODNEM VRHU v Haložah,
železn. postaja PTUJ, prodaja nekdanjega «Kofler», od-
staja PTUJ, poslastice nosno Klampfer-jevega
posestva obstoječega iz la vinograda, sado-
nosnika, gozda, travnika, gosposke
HISE, 3 viničarij, kletij s stiskalnicami itd., radi bolezn
pod prav ugodnimi pogoji, v večjih ali manjših delih. -
Rodoviten kraj! - Ogled se dobro izplača! 1784

UGODNA PRILIKA!

Prodaj kompletan, popol-
noma dobro ohranjen

INVENTAR za trgovino
z meš. blagom. Troje izlo-
benih oken z 8 mm debelimi,
3 m² velikimi žipami. - Na-
slov pri upravi pod št. 1837.

EMA JAKUSCH naznanja v svojem ter v imenu svoje hčerke
MARICE vsem sorodnikom, prijateljem in znancem pretresljivo vest,
da je njen iskreno ljubljani soprog, nad vse dobri zlati papa, gospod

Josip Jakusch
arhitekt in stavbeni vodja pri stavbenem podjetju Tönnies

v sredo, dne 2. t. m. ob pol 4 zjutraj, previden s tolažili sv. vere,
v 60. letu mirno in boguvdano preminul.

Pogreb predragega pokojnika se bo vršil v petek, dne 4. aprila
ob 2. uri popoldne iz državne bolnice na pokopališče k Sv. Križu.
Sv. maše zadušnice se bodo brale v več cerkvah.

V LJUBLJANI, dne 2. aprila 1924.

Mestni pogreb. zav. v Ljubljani.

POPRAVILA

vseh vrst električnih strojev transformatorjev in aparatov prevzema proti
jamstvu prvovrstne strokovne izvršitve

moderno urejena delavnica

Jugoslovanskega

SIEMENS

d. d. v Zagrebu

Urad:
Draškovičeva ulica 23.
Telefon 8-84. 28-82.

Naslov za pošiljke:
ZAGREB - SAVA.
Industrijski kolosjek.

BEOGRAD
POENKAREOVA
ULICA BR. 10
TELEFON 23-90

Brzjavlj:
GANZ

JUGOSLAVENSKO

GANZ

DIONIČKO DRUŠTVO

GLAVNA ZASTUPSTVA
ZA KRALJEVINU S. H. S.

Ganz & Comp. - Danubius

Maschinen-, Waggon- und Schiffbau Aktiengesellschaft

Ganz'sche Elektrizitäts-Aktiengesellschaft

Leobersdorfer Maschinenfabriks-Aktiengesellschaft

PROIZVODI:

vagoni • sastavni delovi vagona • točkovi za željeznice • vagoneti i materijal za uskotračne
industrijske željeznice i rudokope • benzinske i elektr. lokomotive • brodovi • dizalice • elevatori
teretni automobili • mostovi željezne konstrukcije • Diesel-motori • motori za benzin i plin • veliki
plinski motori • mlinski valjci • turbine za vodu • centrifugalne i turbinske pumpe • strojevi za
ciglane • drobilice • parni kotlovi • rezervoari • željeznički gornji ustroj i sigurnosni uređaj • strojevi
za brodove • metalni, željezni i čelični odjelci i t. d.

Električni generatori za sve vrste struje • elektro motori • turbogeneratori • transformatori • brojila
aparati za ukapčanje struje • električne lokomotive • tramway i t. d.

Projektiranje i gradnja hidroelektričnih i kaloričnih centrala.

Dobavljamo uređaje za kompletne ciglane, tvornice za gips i cement, te za
briketiranje pilosinac i drugih materijala.

Ekonomiziranje pogona parnih kotlova (sa uređajima patentiranih Babcock
poluplinskih stepenastih roštilja).

Tehničke savjete i na zahtjev posjet specijalnih inženjera besplatno.

Velika bogato snadbjevena skladišta u Zagrebu i Beogradu.

